

AR

192
1

Ametiühendusline kuukiri

Ilmub 1 kord kuus.

Toimetuse aadress: Tallinn, Lembitu nr. 4, krt. 4. — Talitus S. Brokumägi 4.

Nr. 1/2 (52/53)

Aprill 1927.

V aastakäik

Lugejatele.

Ametiühendusline Kuukiri algas ilmumist 1923 a. kuni 1926 a. lõpuni on antud üldse 51 numbrit, kokku 520 lehekülge, peale selle kaks kaasannet Genfi töötoimkonna tööde üle. Ametiühendusliku Kuukirja väljaandmine oli võimalik ainult Rahvusvahelise Ametiühenduste Liidu otsekoheisel toetusel. Kuna toetus summad lõpuks, olime sunnitud käesoleva numbriga väljaandmist edasi lükkama selleks, et

ära tuua kevadepühadel peetava ametiühingute konverentsi materjale ja kokku hoida raha järgmise numbriga jaoks, milles ära tuua kevadseme konverentsi otsuseid. Selle peale ilmus Kuukiri ainult tarviduse järele ilma kindla tähtaegadeta, kui mitte konverents ise ja tema loodud uus ajutus — Töölisühingute Reklääm mõnda teist otsust ei tee. Toimetus.

1. mais.

Käesolevaks 1. maiks ei ole kahjuks meie tööliiskonna organiseerimises kuigi suurt edu märgata. Tõsi, ametiühendused on tekkinud nii mõnelgi alal, enne 1. maid on kavatsus kehtlihtu luua ja selleks konverents ära pidada. Kuid kõik see sünnib tigu sammudega. Üldine loodus ja ükskõiksus tööliiskonnades kestab edasi. Tagurliku jure tööliste vastu ei ole vähenenud ja töölistel ei ole möödunud aastal korda läinud tagurliku masendavat käitu igal meie eluvalduse alal tagasi tõrjuda. Minewaastane 1. mai rongikäigu keeld ei kutsunud käredaid proteste esile tööliiskonnas. Kas peab see veel kaua nii kestma? Kas tahame endid tui-malt, hääletult orjastada lasta seni, kui kogu meie tööstusest ja tööliiskonnast ainult varemed järel? Kas ei peaks rahvusvaheline tööliis-

püha meid ules wirgutama meie ükskõiksusest ja loidusest?! Meie parem tulevik, meie wabastamine peab olema meie endi töö! Kaske ja püstitava organiseerimistöö kaudu lähed meil ainultki korda oma koidikuid purustada ja omale inimväärilisi elamistingimusi luua. Üksmeel ja ühine võitlus kurnajate vastu, olgu meie hiiüdsõnad! Kogugem oma jõudu eimeseks maiks, astume ühiselt välja uulitsale ja ühendame oma nõrga võitlushiüü rahvusvahelise tööliste tööväe ülevaatusega!

Saagu 1. mai meie tööliste ühise tugeva võidukäigu tähtpäevaks!

Astume 1. mail võitluse 8 tunnise tööpäeva eest, võitluse tööliste kurnamise vastu, võitluse parema, ilusama tuleviku eest!

Ülemaaline ametiühijuste konverents.

Peale viimast kutseühingute hulgalist fulgemist jäiwad järele ainult waremed ja iikfitud riismed üle maa. Parempoolsete ajalehed hõisfasiid, et niilid on lõpulikult „kommunistid“ löödnud, kutseühingud — nende pejad on niilid igawesti häwitatud. Möödnus aasta, piifut roh-tem ja jälle köstas tööline pead, tekib siin, seal ellu uus kutseühing, ehk jätkab tegevust ajuti-jeta-jurmakesuigatud. Köif tagurliste piüübed ölid asjata. Ei häwita iikski wõim töölisliiku-mist. Seni kui on kurnataw ja kurnaw, ei ole maapeal rahu. Seda teadku iga sieminister, iga walitus igal maal. Meie kutseühijusline liikumine on raskeid päiwid pidanud üle elama. On forduwalt riisistatud, kuid iffa jälle uuesti ellu tärpanud. Kas peaks 17., 18. aprillil k. a. tööliste ühingute keskkoha uuestiliind wiimaseks jääma. Kes ütleb meie seda?

17., 18. apr. on kutseühingute konverents Tallinna kofku kutsutud. Konverentsi uilesanne on eestkätt, kutseühingute keskkoha loomine, mille kandu edaspidi töölisliikumist juhitud ja iihlustud jaab. Kutseühingute keskkoha loo-mise küsimuse köstis illes Tallinna äri- ja kon-ktoriteenijate kutseühing. 14. märtsil 1926. a. peakoosolek kohustas juhatusst ses asjas läbi-rääkimistesse astuma teiste ühingutega. 9. sept. peetakse Tallinnas sel puhul esimene kut-seühingute juhatusste ühine koosolek, kes tun-nistas konverentsi kofkukutsumise, ja tema korraldamiseks kutseühingute wahelise toim-konna moodustamise tarwilikuks. Sellest koos-olekust wõtab osa 12 organisatsioon. 19. ok-toobrill on teine juhatusste ühine koosolek kufi wõtab osa 9 organisatsioon. Sel koosolekul walitakse ära konverentsi korraldaw komitee. See komitee ajub tööle jalamaid. Raskesti te-kitab komiteele ühenduse leidmine ühingutega, kellede aadressse ei teata. Mwalaldakse uileskufje lehtedes, et ühingud ise konverentsi korraldawa komiteega ühendujesse astuks. Teine raskestus on põhikirja kawaga. Endised keskkohad on hä-winenud ilma, et ühegi eksemplari põhikirja kuhugi järele oleks jäänud. Siit selgub kui hädawajaline on töölismuuseum, kuhu köif mis töölisliikumisesse puutub, kogutud oleks ja kufi igauks, igal ajal iga asja, kui tarwis, jaada wõib. Komitees tekib illes küsimus kas ja misjugalstel alustel oleks wõimalik ka töölis-wanematel konverentsist osawõtt. Põhimõtteli-jelt ei ole komitee selle wastu. Lõpulikult ot-

ustab küsimuse ühine juhatusste koosolek, 28. jaan. 1927, millest 8 organisatsiooni osa wõta-wad, jama koosolek wõtab ka kesknõukogu põhiki-rija üldjoontes wastu. Wiimane juhatusste üldkoosolek 23. märtsil, milles esitatud 11 orga-nisatsiooni, nende seas ka Tartu ja Narwa tööliste esitajad, määrab juba lõpulikult kind-laks konverentsi aja 17. ja 18. aprilli peale ja-muti päewakorra ja kõnelejad.

Konverents ise peetakse Tallinnas Triiki-tööliste ruumes Riitli tän. nr. 15. Konwe-rentsi korraldawas komitees tekis küsimus, kas kufjuda konverentsist osawõtma ka Skandinaa-wia Baltimaade ametiühingute esitajaid. Ko-mitee otjusstas selle küsimuse jaatawalt, kuid et iiks esitaja kategoorilijelt nõndis ka Wenemaa ühingute kufjumist, kuna arwamist awaldati, et jeeaga osa ühinguid kaasa tulema ei jaa, siis wõeti see küsimus jedapuhku päewakorrast ja jäeti kufjed üldje jaatmata. Komitee on koos käinud jeni 12 korda. Konverentsi korraldamise tööde eeskuludeks on pea iga töödest osawõtew organisatsioon, komitee sellekohase otjuse põhjal, maksnud 300 marka. Nendest maksudest ja iga konverentsist osawõtwa jaadiku 200 margalijest mandaatmaksust kaetakse köif konverentsiga jee-tud kulud ja mis järele jääb, arwatakse wäljast-poolt Tallinnat jöitnud jaadikute jöidukulude fatteks. Saadikuid jaatku iga ühing iga 50 liikme ehk selle osa pealt 1, warustatagu neid walimisprotokollist wäljawõttega ja wolitus-kirjaga. Tööliswanematel on õigus sõnaõigu-jega konverentsist osa wõtta, nad jaatwad iga nelja wanema peale ilhe esitaja.

Konverentsi päewakorra jeadis komitee ja ühine juhatusste koosolek Tallinnas nii kofku, et üldtähtsujega küsimused ette paigutas, kuna eriti kutseühinguid puudutawad küsimused ta-hapoolle jellepärast, et siis wanemad komisjonides neid küsimusi arutada wõiwad mis eestkätt just neid puudutawad, kuna keskliidu asja juba ühingud ilma wanemateta arutada wõiwad.

Tallinna kutseühingute juhatusste poolt moodustatud sellekohase komitee poolt kufsu-takse kofku Lihawõtte pühade ajal 17.—18. ap-rillil 1927. a. ileriikline

Rutseühingute konverents

Selles asjas on peetud rida koosolekuid. Dja wõtsid koosolekuteft:

Meriifiline majateenijate ametiühendus; Tallinna vabriku vanemate nõukogu; Tallinna metallitöölise ametiühendus; Tallinna puutöölise ametiühendus; Tallinna kütöölise ametiühendus; Tallinna trükitöölise ametiühendus; Tallinna äri- ja kontoriteenijate ametiühendus; Tallinna maatöölise liit; Tartu töölise liidu esitaja; Narva töölise ühingu esitaja; Tallinna meremeeste liit.

Konverentsi päevakorra küsimust arutades, otsustas eelnimetatud ametiühenduste juhataste koosolek 23. märtsil päevakorda lõpuliikult järgmisel kujul vastu võtta:

- 1) Konverentsi avamine, juhataste ja mandaatkomisjoni valimine.
- 2) Aruanded komiteelt ja kohtadelt.
- 3) Töölise liikumine Eestis ja välismail ja organiseerimise küsimus.
- 4) Balga küsimus.
- 5) Tööpuudus Eestis ja välismail.
- 6) Töökaitse küsimus ja tööstuse kohtud.
- 7) ülemaalse töölisiühingute liidu loomise küsimus.
- 8) Liidu põhikirja läbitaamine ja vastuvõtmine.
- 9) Refliidu ajutise juhataste valimine.
- 10) Baltimaade ühtlus-komitee loomise küsimus.

11) Balge terrori ja fashismi vastu võitlemise küsimus.

12) Konverentsil algatud küsimused.

- a) Töölise majad,
- b) Töölise finnis.

Refererivad konverentsil järgmised isikud:

Balga küsimuse üle — fms L. Johanson; tööpuudus Eestis ja välismail — fme A. Ostra; töökaitse ja töökohud — fms Maikallu; ülemaalse kutseliikujate liidu loomine — fms S. Reinson; Baltimaade liidu loomine — fms M. Udermann; balge terrori ja fashismi vastu võitlelus — fms Tannebaum; töölise finnis — fms L. Johanson; töölisiikumine Eestis ja välismail — fms E. Jonas.

Konverentsi aja aramääramise küsimust arutades, otsustas 11 häälega 9 vastu seisemisega — konverentsi algust esimehe lihavõtte püha peale määrata.

Ametiühingute konverentsi korraldava komitee otsuste järele on:

Konverentsist osavõtta õigus igal kutseliikujal Eestis, kes seisavad klassivõitluse alusel, iga organisatsiooni 50-ne liikme võilele osa pealt tuleb 1 saadik saata. Mandatmaksuks iga saadiku kohta, millest osa saadikute sõidukuludest tasutakse, on komitee poolt määratud 200 marka, mis konverentsi ajal komiteele ära tuleb maksta.

Rahvusvaheline ametiühenduste kongress Pariisis 1. juuni 6. augustini 1927.

Räesoleva aasta augusti esimestel päevadel peetakse Pariisis neljandamat rahvusvahelist ametiühenduste kongressi.

Kongressi päevakorras on: 1) Esimehe avamiskõne; 2) mandaat- ja teiste komisjonide valimine; 3) juhataste töö aruanne, kassa ja revisjoni komisjoni aruanded, aruandja: Joh. Sassenbach; 4) rahvusvahelise liidu organisatsiooniline ülesehitamine, aruandja S. Dudgeest; 5) ametnikud, teenijad ja vabad elututud ametiühenduslikus liikumises, aruandjad: S. Dudgeest ja G. S. A. Smit; 6) rahvusvaheline toetus palgavõitluses, aruandja Joh. Sassenbach; 7) põhikirja muudatused, aruandja S. W. Brown; 8) esitatud ettepanekute lahendamine; 9) rahvusvaheline võitlus 8 tunni tööpäeva eest, aruandja Th. Leipart; 10) maailma

majanduslik seisukord, aruandja C. Mertens; 11) väevähendamise küsimus ja võitlus sõja ning militarismi vastu, aruandja L. Souhau; 12) valimised: a) maade valimine, kellele esitajast nõukogu koosneb; b) nõukogude liikete valimine; c) juhataste liikete valimine; d) sekretäride valimine; e) maa valimine, kus ära peetakse järgmine rahvusvaheline ametiühenduste kongress.

Enne kongressi peetakse ära järgmised konverentsid: reedel 29. juulil ja laupäeval 30. juulil ennelõunat — rahvusvaheline ametiühendusline naiste konverents ja rahvusvaheliste kutseliikurite konverents.

Laupäeval 30. juulil peale lõunat ja pühapäeval 31. juulil — rahvusvahelise ametiühenduste liidu nõukogu koosolek. (S. G. B.)

Tallinna wabrikute ja tehaste tööliste wanemate tegewusest.

Meie poliitiline ning majandusline elu areneb wiimastel aastatel järjest kõwenewa tagasihiskumise tähe all. Poliitiline tagurlus kaswab ja tööstusline elu laguneb, tööpundus on muutunud painajalitseks ja tööpalgad näitawad ennem alanewat kui tõuswat sihti.

Ettewõtjad ruttawad muudugi jeda poliitilist ja majanduslist seisukorda ära kasutama, et tööliste õigusi weelgi enam kärpida.

Töölistele hädaohhtlikuks wahepalaks oli walitjuse kometimäng palgade „tõstmiseks“ nii nimetatud „koffuleppe“ alusel wabrikantidega. Palgaalamäärad, mis walitjuse wabrikantidega olid „koffulepitud“, ähwardawad muuta normaali palgaks, nimelt on juba mitmed wabrikud nagu tšellulooje tehas, mõned kiutööstused jne. oma tööliste palgaksid, mis jeni juuremad olid, wä h e n d a n u d „koffuleppe“ palgade määrani. See nähtus wõis jelle tõttu niijuguse pööride jaada, et walitus ennast wabrikantide ühifuse poolt kogu aeg talutada ja ninapidi wedada laji. Tööliste wanemaid ja ametiühifuste ehitajaid asja arutamise juurde ei lastud. Tolleaegne töö-hoolekande minister, kes oma poliitilise arenemise poolest dieti weel lastetoa wääriline, tuli „targa“ idee peale — koffulepe peab jääma jaladuseks. Wabrikandid muudugi haarasid sellest „ideest“ kinni, sest jelle tõttu ei ole ju „koffuleppe“ teostamise järewalwe wõimalik ja hakasid koffulepet oma moodu seletama. „Darl“ ministri härra seletas muudugi koffulepet oma moodu, kuid et koffulepe jaladus oli, siis jäi ka jaladuseks tema õige siju. Tallinna tööliste wanemad esinesid otsekohe oma protestiga ja teatasid, et walitjuse poolt „koffulepitud“ palgaalamäärad koffuleppe puudulikkuse tõttu tõeliseks wõiwad kujuneda normaali palgadeks, pealegi ei rahulda nii madal palga alamäär töölisti. Töölistes jääwad oma poolt ülesseatud palgaalamäärade juurde, mis 3 liikmelise perekonna ülespidamise normina wälja töötatud, nimelt alamäärana 7,5 tuhat marka kuus.

Peale jelle tuli wanematel korduwalt juhtida ministriumi tähelpanu töökaitsje järewalwe puudulikkusele. Praegused töökaitsje komisjarid ei kindlusta töölistele jedagi seaduslikku kaitset oma puuduliku seaduste seletamisega, mida kindlustasid ifegi tsaarigaegsed wabriku inspektorid.

Wabrikandid ei hooli enam sellest, et wanemaid ilma wahekohtuta wabastada ei wõi, waid jaadawad aga külitamad wanemad wä-

rawa taha, et tööliste juud julguda, töökaitsje komisjarid, kes jeda kahtastana peaksid, kehita-wad aina õlgu. Samuti piüiawad ettewõtjad mõõda hiilida 2 nädalase etteitsemise tähtajast et aastate festel töölisti ifka ainult n ä d a l a k s palkawad. Jaari wabriku inspektor trahwis jarnasel korral ettewõtjaid ja lastis seaduswastase märkuse maha kustutada, meie wanem töökaitsje inspektor aga seletab, et muude-tagu nädala peale palkamise märkus ära „poolte omawahelisel koffuleppel“!

Ettewõtjate jultumus läks ifegi niikaugele, et tšellulooje wabriku juhatus wanematele taju maksma seeldus. Töökaitsje inspektor segas siin wahela ja karistas wabriku walitjust administritiiv korras.

Sra Tiifi ministriks oleku ajal likwideeriti peaaegu ära ka töökaitsje järewalwe aparaat. Kui ennem töökaitsje komisjar jiski esines wahemehena jaamatajäänud palgade nõudmisel ja teistel jarnastel konfliktidel, siis juhataatse töölisti niüid neis asjus kohtusse. Et meie kohtu aga tööga üle koormatud, siis wõib edaspidi tööline küll ennem mitu korda nalga surra, kui ta kohtu kaudu ükskord oma teenitud palga kätte saab, pealegi hoolitseb juba jeniks ettewõtja, et ta oma waranduse jugulaste nimele jahterdab, ning töölistel ei ole enam üldse midagi jaada. See raske seisukord jundis töölisti eri tööstus-kohtute küsimust illes tõstma, et töökaitsje küsimustes kiirem kohtupidamise kord maksma pandaks ja töökaitsje seadustega milunud kohtunikud neid asju käsitaaksid.

Peale jookswate küsimuste on wanemate üldkoosolek ülestõstnud ofawõtmise küsimuse ametiühifuste konverentsist, wanemate konverentsi kofukutsumise ja wanemate raiooni ning illemaalise keskkoha loomise küsimuse.

Wanemad soowiwad, et nendel üldküsimustes ametiühifuste konverentsil oleks hääleõigus, organiseerimisküsimustes sõnaõigus, kuid kui see ametiühifuste organiseerimisele tahtsusi wõiks tekitada, siis lepiksid ka üldküsimustes sõnaõigusega.

Kui wanemaid rohkel arwul ametiühifuste konverentsile tuleb, siis arwatawasti peetakse ära wanemate eri nõupidamine.

Tallinna wanemate üldkoosoleku palgakomisjonil on praegu wäljatõtamisel tööliste wanemate illemaalise ja raiooni keskkoha põhifirjad, misjuguuste keskkohade loomine wanemate töö ühtlustamiseks hädawajalik.

Valitsuse kontroll ja tööliste kaasotsustamise õigus tööstuse kohta.

Küna esimestel aastatel peale jätta töölised juure rõhuga nõudsid tööstuses kaasaotustamise õiguse maksmapanekut, ning mõnel maal see ka seadusandlikult jäi korraldatud, paistab nüüd, nagu oleks töölise hõim selle küsimuse vastu jahtunud ja see küsimus töölisnõudmistele päevakorrast ära võetud. Tõelikult ei ole asi mitte nii. Maske majanduslik seisukord, mille all Euroopa sõja tagajärjel kannatama peab, on nõudnud ametiühinustelt terwet jõupingutust, et taqruluse lainet ära hoida, nii et selle tõttu ka töölise kaasaotustamise õiguse lahendamise wabrikutes mõneks ajaks on pidanud jääma tahaplaanile.

Meie wastafed loodawad muudugi, et sellega see küsimus üldse kõrwale jäetud on! See lootus on aga ekslik. Et neis maades, nagu Saksamaa, Austria ja Tšehoslowakkia, kus see küsimus juba teatava määrani seadusandlikult teel korraldatud, kõik ametiühinuste lootused täiel määral täitunud ei ole, andis ettevõtjatele võimaluse jeda küsimust kui nurjaläinud tööliste kawakust käsitada.

Kuid rahvusvaheline majanduslik aremine, eriti wägew rahvuslik ning rahvusvaheline kartellide arenemine, sunnib organiseeritud töölisklassi sees küsimuses ühesti seisukohta wõtma. Saksamaal ilmus hiljuti riigimajandusministeeriumi poolt avaldatud aruanne, millest selgub, et oktoobri lõpuks 1926 a. oli 12.392 aktsiaühinust 20 miljardilise nominaalkapitaliga. Sellest arvust olid 1967 aktsiaseltji igasuguste kontsernidesse ühinenud 13.242 miljoniilise kapitaliga. Enam kui 90% aktsiakapitalist on tegew mäetööstuses ning sellega ühenduses olevates tööstustes. Tuntud saksa tröst „M. G. Farbenindustrie“ aktsiakapital on 1100 miljonit, ning tema ümber on koondunud 122 aktsiaseltji. Metallitööstuses on ühesikwate ettevõtete arv äärmiselt wäike.

Kartelleerimine Saksamaal, misingune nähtus mujal maail jamaalaadiliselt esineb, toob enesega kaasa niisuguse pöörde majandusliis wahelordades, ning tõstab nii walmistamise kui ka tarwitamise korralduste alal üles reu nisi küsimusi, mis sunnivad ametiühinusi weenduma, et nad ei saa piirduda enam omas tegevuses ainult palga ning töötingimuste küsimustega. Hiljuti ärapeetud tööstusnõufoegade (meie tööliswanemate) konverents ühes suure-

mate metallitööstuse kontsernide esitajatega, rõhutas eriti, et hädawajalik on obindusid leida wäärnähustele vastu mis kartelli arenemiskäiguuga seotud. Konverentsi poolt wastuwoetud resolutsioon konstateerib: „et hakkowad awalduima esimejed võimalused tööstusararhia kõrwaldamiseks korraldatud plaanifindla majandamise läbi.“ Edasi tõestatakse, et tööstuse koondamine teeb võimalikuks parema tööstuse korraldamise. Kuid see arenemine ei tohi mitte jündida laiade tööliskulude kulul. Nende nähtustega ühenduses nõuab konverents kontrollameti loomist, kes kartellide ja muude tööstusettevõtete järele walwaks ja mõju turu peale awaldaiks. See amet, kelle ülesandeks oleks eriti walwata wäljaspool wõistlust olewa tööstuse järele, peaks olema ühesikwina afutusena riigimajandusministeeriumi juures, ning temal peaks olema käjutada tarwilik arv majanduslikult ettewalmistatud jõudusid. See ametkond peaks pidama registrit, kus kõik määrused ja kokkulepped märgitud, millistel tähendus on turu kohta. Sel ametkonnal peab olema õigus uurimisi toime panna tööstuses ja raamatu-pidamises. Tal peab õigus olema nõnda oma uurimiste põhjal, et mundetaks ja tühistataks lepingud ja määrused, mis üldmajandusele kahjulikud. Selle ametkonna juures tuleks asutada nõufoagu, mis koosneks töölise ametiühinuste liidu ja ettevõtjate liidu esitajast ühesuurusel arwul. Eriti tähtis on nõudmine, et töölise ametiühinuste esitajad saaksid kütjutud aktsiaseltjide juhatuse teiste liigetega ühesuguste õigustega. Seni on ainult töölise esitajaid lastud töökaitse järelewalwe afutustesse.

Nagu selle konverentsi otjuselt näha, hakkawad töölised töölise kaasaotustamise küsimuse arendamist ifka enam nõudma ja edustama. Meie saksa seltjimehed on kahtlemata selles weendunud, et kaasotustamisõigus sel kujul, nagu ka tööstusnõufoogude seaduse järele töölisele võimaldatud, ei findusta kuigi suurt töölise mõju walmistatusprotsessi käiguale. Samuti on maksew kartellide seadus wõimefu kartellide monopoliseerimise vastu midagi ette wõtta. 2. novembril 1923 lubati Saksamaal wälja anda kartellide wõimu piiramiseks seadus niuic all: „Määrus majandusliku wõimusejufkorra furitarwituste vastu“. Afutati eri kartellifohus, kes aga wähe ära tegi ning ära teha suu-

tis. Üldiselt peab aga ütlema, et neid ülesandeid, mida piilab teostada see seadusandlus, täiesti võidakse saavutada ka harilikult seadusandluse teel. Ja ka kõik jaksja lojalapoliitikerid on selles ühel arvamisel, et kartellikohtutel pea mingit mõju ei ole olnud kartellide arenemiskäigule, nagu ameerika tröstiseadlusandlusel võimu ei ole olnud takistada tröstide arenemist. Kuritarvitused hindade määramisel ei järgne mitte alati monopoli seisukorras olevate kartellide tegemise tagajärjel. Nii rõõgatakse tihti loomulikult monopolist, kui pakumine nõudmisele ei vasta. Riisugusel korral ei aita ühikute kartelleeritud organisatsioonide vastu ettemõetud sammud, vaid peaks käsitama määrusi hindadekrõvimise vastu. Samuti ei ole juutnud seni antud seadused ära hoida rahalisi kuritarvitusi suurte aktsiaühisuste ajutamisel, ning aktsiate väljaandmisel aktsiaseltside ühendamisel. Sellepärast on täiesti arusaadav, miks jaks ametiühisused ei rahuldu ühik kartellide vastu sihitud seadusandlusega.

Gelnimetatud konverentsil kanti ette käesolevas küsimuses põhjalik referaat, kus ka rahvusvahelise kontrolli küsimus illes tõsteti. Teatavasti on ka rahvusvahelise

majanduskonverentsi päevakorras, mis käesoleva aasta mai kuul ära peetakse, sama küsimus, nime all: „Valmistamise organisatsioon, eriti rahvusvahelised tööstuslikud kokkulepped“. Rõõlemata tuleb seega ka sel konverentsil rahvusvahelise kontrolli küsimus kõne alla.

Metallitöölise konverentsil asuti seisukohale, et tee rahvusvahelise kontrolli teostamisel viib üle ühikute maade sisekontrolli teostamisest, nii et kõigi maade töölised eeskätt oma maal tööstuskontrolli seadusandlust läbi suruma peavad. Kuid mõitlust rahvusliku ja rahvusvahelise tööstuskontrolli eest tuleb ühel ajal pidada. Siin võiks eeskujuks olla rahvusvaheline töökaitse seadusandlus: viimane mõjutab ühikute maade seadusandlust ja ühikute maade töökaitse seadusandluse arenemine fergendab rahvusvahelise ühtlustamise samme. Samuti ei ole võimatu, et rahvusvaheliselt kindlaksmääratud juhtnõõrid oma mõju kogu majanduselu arenemisele end tunda annab.

Criti tuleb aga teravasti jilmas vidada kõigi maade ametiühisuskul liikumisel Saksa selttimeeste algatust, et vastavalt asja edasi arendada. (S. G. B.)

Ülewaade Tallinna töõta töõliste komitee tegemusest.

Tõõpuuduse liikumine 1926—1927 aastal Gestis näitab, et töõliselassil on rõõhunud järjest kasvav tõõpuudus, mis aastaastasse karmimaks ja valusamaks on muutunud. Criti terav on tõõpuudus käesoleva talve jooksul, selle vastu aga wähenewad iga aastoga need summad, mida riik tõõpuuduse vastu wõitlemiseks määrab. Käesoleva ülesandeks on käsitada neid teid ja sihte, mida on piüidnud kätä tõõpuuduse vastu wõitlemises töõta töõliste komitee ja kuidas wastawad wõimud komiteele ja seega töõta töõlistele vastu on tulnud.

Üligisel, kui wäliswõid wähendama hakati, hakkas ka töõta töõliste arv tõõbõrjes järjekindlalt tõõsma. Nii oli tõõbõrjel septembri wiimaseks päewaks registreeritud 408 töõta töõlist, kuna oktoobri samaks päewaks see arv 1025 peale tõõsis. Tõõ-hoolekandeministerium, selle ülesandeks on tõõpuuduse vastu wõitlemine jäi täiesti passiivseks pealtwaatajaks. Teada oli aga, et töõta töõliste arv järjekindlalt kasvab. Summasid riigi eelarwes tõõpuuduse vastu wõitlemiseks ei olnud aga üldse.

Tõõpuudus tõõsis novembri alguks nii suureks, et paratamatult tuli hädaabi tõõdega algust teha, õlgugi, et krediiti ei olnud ja teda alles detsembri kuus nõutama hakati. Tõõd tehti nii ütelda hea usu peale, et riigikassa raha annab. Zuba see krediitide nõudmise wiis näitab, et siin mingit plaanikindlast hädaabi tõõde korraldamisest ja ettevalmistamisest ei saanud juttugi olla.

Peale selle wõeti käesolewal aastal hoopis uus krediitide nõutamise wiis tarwitusele. Endistel aastotel nõndis krediite tõõ-hoolekandeministerium ja jaotas selle järele omawalituslele ja riigiasutustele krediidi, kuidas kuskil tõõpuudus oli. Käesolewal aastal muudeti see kord. Raha jaotati nii ära, et ligi 37 miljoni krediitist jäi ainult 10 miljoni tõõ-hoolekandeministri käsutada. Wuu osa jaotati peaaegjalikult maakondadele teetegemiseks. Selle korra tagajõõr oli, et maakonnad ei rutanudki tõõdega algust teha, linnadele aga oli nii wähe raha antud, et sellest kuigi kauaks ei jattunud. Ministerium oli aga riigikogu otsufega seotud

ja ei jaanud wabalt krediite ümber paigutada. Linnades, kus teraw tööpundus walitsjes, tuli selle tagajärjel töölistel lausa nälg kätte. Kuid ka jellajegi krediidi jaotuse juures asetati eriti raskesti seisukorda Tallinn.

Kui eelmisel aastal, 1925/1926 oli riigi üldkrediit 32.000.000 m. ja sellest Tallinnale 13.529.878 m., siis tänawu selle wastu oli üldkrediiti 36.772.000 m. — see on ligi 5 miljonit enam — kuid Tallinnale oli sellest summast eelarwe järele määratud ainult 5.705.500 m., see on 2½ korda vähem kui eelmisel aastal. Töö-hoolekandeministeeriumi krediitidest läks küll korda, — kuid sedagi lihtlasel alusel teiste linnadega ja maadega, — kirjatumme Tallinnale nõutada, nii et krediidi kogusumma tööpunduse wastu wõiklemise summadest lõusis Tallinna kohta 10.380.800 margani. Kuid ka see summa oli üle 3.000.000 m. vähem eelmise aasta krediidi summast, sealjuures ei tohi unustada, et tööpundus ka Tallinnas käesolewal aastal palju juurem on kui eelmisel. Näitena olgu toodud mõned tööbörse arwud:

1925/1926 a. registreeritud töötä töölilte arw oli: detsembris 1925 a. — 771 inimest,
jaanuaris 1926 a. — 925 „
1926/1927 a. detsembris 1926 a. — 851 inimest,
jaanuaris 1927 a. — 1083 „

Wabu kohti selle wastu oli detsembris 1925 a. — 952, 1926 a. aastal aga ainult 665. 31. jaanuaril 1926 a. oli töötä 1170 ja samal päewal 1927 a. — 1279 inimest. Samal ajal oli aga juba hädaabi töödele paigutatud 1926 a. jaanuaril — 964 töötä töölilist ja 1927 a. jaanuaril 1241 töötä töölilist.

Tallinna tööbörjes seisjs aga piisuwalt juba novembri kuust 1926 a. registreerituna 1400—1600 töötä töölilist — see seisukord piisjs märtsi kuuni. Terawa tööpunduse tõttu oli paljude seisukord meeleheitlik, ning töötä töölilised otjustasid minna palwega töö-hoolekandeministri jutule. 14. detsembril kogunes grupp töölilist, kes liitus rahulikult Loompea poole. Neid wõttis aga teel wastu jala- ja ratsapolitsei, kes lihe oja arreteeris ja teistele ära keelas töö-hoolekandeministri jutule minemise.

Muud tagajärge nähtawasti sel meeleheite katsel oma häda wõimudele teatawaks teha ei olnud. Kõik jäi endist moodi. Ministeeriumi rahu ei muutnud ka see tööliliste wäljaastumine kõigutada.

Minult kodanlised lehed — „Päewaleht“ ja „Waba Maa“ ruttasid töölilist ütleolewalt õpetama, et loogu töölilised omale organiseeritud

esitus, küll siis nende esitajaid jutule wõtataks ja „arnulikult“ ära kuulataks, mis neil ütelda. Ja tõesti — meie töölilistel puunduwad organisatsioonid. Nad puunduwad igal alal — ka töötä töölilistel.

Et töötä tööliliste laialistel hullkadel wõimatu oli riigiwõimu esitajatega kokku jaada, kuna häda ja wiletsus äärmiselt suur, siis korraldas Eesti Sotsialistliku Tööliliste partei Tallinnas ojakond 19. detsembril 1926 aastal esimese töötä tööliliste koosoleku, sellest wõttis oja umbes 150 inimest. Tol koosolekul moodustati ka töötä tööliliste komitee ja otjustati nälgas olewatele inimestele vähemalt jõulupühadeks leinwarahaks töö-hoolekandeministeeriumist toetust nõuda. Nähti toetust 4000 m. suuruses vähemalt neile töötä töölilistele, kes juba kaks kuud töötä olnud.

Töö-hoolekandeminister lubas töötä tööliliste komitee esitajale toetada tööpunduse wastu wõiklemise komitee koosolekul töötä töölilist 500 margalise kingituse andmisega pühadeks, kuid komisjonis ütles minister sellest ära. Toetus lubati ainult neile, kes juba hädaabitöödele paigutatud ja sedagi nende tööpäewade päewapalga suuruses, mis töölilistel pühade tõttu kaduma läheksid. Siis nõudis komitee luba vähemalt kiireks korras töölilist tööle paigutada. Ministeerium ei tahtnud ka seda lubada, sest tööbörjes ilutjesid juba novembrikuust metsatööde nõudmisest ligi 500 töölilist kohta ja ministeerium tarwitas neid töid efektiivsena, et kui niipalju wabu kohti on, siis ei olewat tarwidust hädaabitöid korraldada.

Komiteel tekkis aga kahtlus nende tööde suhtes, sest töölilised, kes neisse metsadesse sõitsid, kuuld tagasi ja kaebasid, et tööd ei ole ja neid tööle ei wõeta. Sellepärast pööras töötä tööliliste komitee palwega töö-hoolekandeministri poole jaata komisjon kohale nende metsatööde seisukorda selgitama. Ministeerium tuli ses asjas komiteele wastu ja 21. detsembril õhtul kirjitsid wälja töötä tööliliste komitee esitaja, Tallinna linna ja ministeeriumi esitaja Piisjsi ja Paaswene metsade piirkonda. Komisjoni liigete aruandest selgus, et neis metsades uusi töölilist enam tarwis ei ole ja et kõõ lõpuks on. Seega oli täiesti alusetu rääkida tööpakkumistest. Neid Tallinna tööbörjes ei olnud. Kui see asi selgitatud oli, lubas ministeerium ka otjekohhe uusi töölilist hädaabitöödele paigutada. Et aga enne jõulu ainult mõni päew weel aega oli, siis ei suudetud enam kui 200 töötä töölilist tööle jaata. Linn tuli siin wastu ja tegi kõik, mis wõimalik, et tööleaatmine weel enne jõulu

jündida mõis, see oli sellepärast tähtis, et need töölised ka kahe püha päevapalga kingitusena said, kes tööle pääsesid.

Ühes juurema arvu tööliste tööle saatmisega tekkisid päevakorrale ka hädaabitöödesse puutuvad küsimused. Nii Kopli ja linna trammi hinnaalanduse küsimus, tükitööde asi, kinnaaste ja saabaste nõudmine, künniffude küsimus jne.

Hädaabitööd oli aga siiski liig vähe korraldatud. Tööstöörjes ei kahanenud pea sugugi töötute arv. Teiselt poolt selgus, et krediitid, mis Tallinnale lubatud, isegi selle arvu tööliste palgakadeks ei jätku, kes juba tööle paigutatud. Alwardas juurem lahtilaskmine hädaabitöödest, nii et töötute üldarv öörjes oleks tõusnud 2000 ligi.

Komitee kutsus siis kiirelt üldkoosoleku kokku 9. jaanuaril, kus vastu võeti resolutsioon, milles paluti wabariigi walitsust 7.000.000 lijak krediiti endistele hädaabitööde jätkamiseks ja uute korraldamiseks. Ministreerium asus aga siis lisakrediidi nõudmise asjus järjult eitawal seisukohal. Võib olla võhvat ülekandmisi teha ühelt teiselt poolt, kuid uut krediiti ministeerium nõuda ei saawat. Kutsuti uus üldkoosolek kokku, kus 4 wäljaastunud komitee liikme asemele uued waliti. See koosolek wõttis järgmise resolutsiooni riigivanemale esitamiseks wastu: „Töötatööliste koosolek 9. jaan. 1927 a. pööras palwega töö-hoolekandeministri poole juurendada Tallinna hädaabitööd, et kõigile neile töölistele saaks tööd antud, kes ise ja selle perekonnad juba mitne kuu kestel nälgivad ja kannatawad külma ja wiletsust tööpuuduse pärast. Seni ei ole aga töö-hoolekandeministri poolt mingit korraldust tehtud. Seisukord on aga wahhepeal halwenenud. 8. jaan. s. a. oli tööstöörjes 1214 töötõttijat, 27. jaan. 1400. Peale selle on teada, et raudteewalitsus 235 hädaabitöölisi 1. ja 5. weebuariks wallandab, kellele küll hõrra minister tööd on lubanud, senini aga tööd jürhatatud ei ole. Maarjamäel lõpewad tööd kesk weebuaril, kus ka 300 töölise iimber wabaneb. Töötatööliste arv, kellel tööd hädapärast tarwis oleks, tõuseb seega kahetuhande ligi. Töötatööliste meeleheitlikku seisukorda arwesse wõttes pöörab koosolek palwega hra riigivanema poole kiires korras appi tulla ja wäljakannatamata wiletsust kannatatawatele kiires korras tööd muretõeda. Töötatööliste seisuford on sedawõrd raske, et neid meeleheittele ajab senine walitsuse tegevus, kus esitajatele wastu tulla lubatakse, asjaga aga wõnitatakse

ja wõhitatakse. Töölised ei suuda enam kannatada ja walitsus peaks samme astuma, et inimesed mitte wiletsuse pärast meeleheittele ei saaks aetud ja nälga ei sureks.“ Ühtlasi kohustas koosolek komiteed esinema järgmiste nõudmistega wastawate wõimude ees. 1) Kaotada wäljarandamise kitsendamine; 2) Kaotada kaitseleidu maks ja selle heaks minewad junmad määrata töötatöölistele toetuseks; 3) Tallinnast wälja saata kõik põhja-lääne armeelased, kes tööpuudust aitawad juurendada.

Kuna wiimased nõudmised sijeministri wõmupiirkonda kuuluwad, siis ei saanud komitee neid esitada, sest tol korral sijeministrit ei olnud ja sijeministri kohustetäitjaks oli kindral Soots, kelle käest töölistel midagi loota ei olnud. Sellepärast otustati ära oodata uue sijeministri määramist. Wahhepeal walits komitee oma liikmete seast saatkonna, kes riigivanemale margufirja pidid esitama. Ühteagu selgus ka, et ülekandmiste teel lootust ei ole Tallinnal hädaabitöödeks mingisuguseid summe saada.

Töötatööliste komitee liikmed kirjeldasid riigivanemale töötute rasket seisukorda ja kurbid wäljawaateid ja palusid lisakrediiti juurendada 6.000.000 margani, jellest 3.900.000 marka olemasolewate tööde jätkamiseks hädaabitööl olewate tööliste arwuga ja 2.100.000 marka uute see on 100 töölise juurendamiseks, sest hõrra töö-hoolekandeminister itles omal 1.500.000 m. olewat, mis ta ka uute tööliste tööle paigutamiseks Tallinnas anda wõiks.

Tööl olewatele hädaabitöölistele lubati peagi nõutada wastaw krediit tööde jätkamiseks, kuid töötute tööstöörjes ei tahetud kuidagi wastu tulla. Piikade palwete ja läbirääkimiste järele lubas riigivanem wiimaks 6.000.000 marka, nii et ühes töö-hoolekandeministri poolt lubatud 1.500.000 mk. ja Tallinna linnawalitsuse 1.000.000 mk. oleks awanenud wõimalus kuni 400—500 töötut tööstöörjest juure wõtta. Wõistab aga, et töö-hoolekandeminister nii oma kui riigivanema poolt antud lubadustest piilib mööda hiilida. Uute töölise juurendamiseks määratud summad antakse nähtawasti ainult teedeministreeriumi kasutada, see wõttis kõigest 110 töölisi lubatud 400 asemel ja nii see asi seisab. Töö-hoolekandeministri poolt lubatud 1.500.000 mk. ei ole ka midagi enam kuulda.

Riisaelarwe nr. 3 riigifogus arutusele tuleku eel pööras töötatööliste komitee ka riigifogu riühmade poole palwega, et jeda krediiti juurendataks, et wahemalt pooled töötõttjad te-

wadeni tööd leiaksid. Suurem osa rühmi lubas vastu tulla.

Wahepeal pööras töötute komitee uuesti hra riigivanema ja töö-hoolekandeministri poole. Hra riigivanem lubas ka vastu tulla ja oli nõus juendama häbaabi tööde krediiti veel 5 miljoni võrra, seega raudteele antud summadega kokku 11 miljonit, kuid sellest ühe teistmiljonist miljonist jät Tallinn ainult 4.300.000 m., kuna muu osa läks teiste linnade kasutada. Tööpuudus Tartus, Pärnus, Narvas jne. oli ka tõesti raske, kuid huvitav on märkida, et nendele krediidi nõutamises töö-hoolekandeministerium õige passiivne oli. Kui Tallinna töölistel korda läks jaotada riigivanema ja rühmade nõusolek hädaabi tööde krediidi juurendamiseks Tallinna jaoks, siis ei nõutanud ministerium neile summadele, mitte vastavald summe lihtsaks teiste linnade jaoks, vaid tarvitas Tallinna jaoks lubatud summad teiste linnade häda kustutamiseks. Selle tagajärg oli see, et üldkrediidi juurendamisest hoolimata ainult umbes 240 inimest Tallinnas juurede võetud said, kõigile aga hädaabi tööd krediidi puudusel lõpetatakse 20. aprillil j. a. Teada on, et sel ajal veel mingijuguseid wabu töid suuremal määral leida ei ole, töölisti hädaabi töödelt aga wabaneb ligi 1000 ümber üksi Tallinnas ja töölistel tuleb veel kewade juure puuduise, wiletuse ja näljaga wõidelda. Töö-

hoolekandeministeriumi isenärki taktika ühistas fogu komitee töö jes juunas. Seft Tallinna töötute komitee ei teadnud ette näha, et ta kõigi linna ja maa töötute nimel peab tegetsema ja loomulikult ei olnud tal ka andmeid, et üldhüda rahuldamiseks summe nõutada. Käesolewa aasta komitee tegewus näitab, et mõndagi on võimalik ka töötutel oma ühistunde läbi kätte saada.

Magu nendest andmetest näha, on töötöölaliste komiteel äärmiselt suurte raskustega tegemist teha tulnud, kuid siinkohal olgu tänu Gesti Sotsialistliku Töölaliste Partei Tallinna osakonnale, kes töötuid organiseerima hakkas ja sellega üldse asjale alguse pani. Ka töötute Kolgata käik näitab, et meie töölisti ainult selle tõttu on võimalik nii väljapääsematu seisukorda tõrjuda, et nad organiseeritud ei ole, et neil üksmeel ja ühistunne puuduvad.

Tööliste jõud on nende organisatsioonides ja kindlas ühtehoidmises.

Ja kui meie tahame, et meie hädasidki tunnustatakse, siis suudame seda ka ainult ühise ja üksmeelse nõudmise teel läbi suruda. Seda pidagu töölistid alati mees.

Edaspidises töös tuleb aga tingimata töötute ülemaalist ühendust ja esitust katkuda luua, muidu annawad puudulikke tagajärke ka ühiskutes kohtades korraldatud esitused.

Majanduslik aasta 1926.

Möödunud aasta oli rikas sündmustest majanduslikul alal. Sõjahaawad paranewad wihalt ning Euroopa uuesti ühesehitamine tähendaks paremal juhtumisel eelsõjaaegsete olude maksimapanekut. See tagasipööramine normaal oludesse sünnib ajal, kus tehniline revolutsioon on teinud tööstusfiskeadete muutusi ja täiendusi igapäewaseks nähtuseks.

Seloomustates majanduslikult aastat 1926 tuleb märkida, et ühel ajal püüdega terven-dada ja lahendada sõja järeldufel tekkinud raskusi, kerkitwad püüwalt ja wihalt esile uued ajakohased raskused ja keerdkäsimused.

Siigla mäetöölaliste konflikt Inglismaal, mis juurema osa aastat terwet ilma jundis hinge finni pidama — oli siuliselt üldise rahwuswahelise walmistuse- ja jaotuskriisi awaldus. Raske on fogu ilma tööliskumisele, et inglise mäetöölaliste wõitlus nii tõsise kaotusega lõppes

ning inglise mäetöölaliste mõju tööstusele tuntawalt wähen-das.

Seft just nüüd, kus Inglismaa mõju maailma majanduselus wähenemisel on, ning selle tagajärjed tööliskumisele hädaohustid eneses peidawad, oleks tarwilik inglise töölaliste ametiühisuste wõimu suurenemist, et Inglise majanduslik mõju õiges juunas juhtida. Tuleb ära oodata, kuidas areneb walmistus inglise mäetööstuses peale streiki ning kas juundab Inglismaa tagasi wõita kurgusid, mis ta streigi kestel kaotanud. Inglise raia- ning terasetööstus jätab praegusel filmapilgul ka nii mõndagi soowida. Ühelt poolt annab veel tunda föekriisi tagajärg, teiselt poolt on teraw wastolu walmistuse- ja müümiswõimaluste wahel. Esmeste 11 kuu jooksul oli Inglise kaubabilanss passiivne, see on sissewedu oli wäljaweost suurem 413,64 miljoni naela võrra, nii et 1926 a.

kaubabilansi passiivsus 72 miljoni naela võrra juurem on kui eelmisel 1925 aastal. Oja sellest majandusehü tagurpidiminekuft olenes kindlasti jöefonfliktist.

Võrreldes Inglismaaga on majanduslik seisuford Saksjamaal hoolimata juureft tööpundustest jüstki märksa parem.

Tööstuslikelt on Saksjamaa seisuford parannemas. Need halvad tagajärjed, mis Dawes' plaani läbi viimiseft oodati, ei ole üldise arvamise järele mitte oodatud kujul avaldunud. Teiselt poolt on tösiasti, et maksude koorem raskest lastub jaksja rahval, ning et Dawes'i plaani teostamine jeda koormat eelolevatel aastatel märksalt juurendab. Kuna jõjakahjude maksud aastatel 1924/25, 1925/26 ja 1926/27 oli 1200 miljonit riigimarkka (umbes 120.000 miljonit eesti marka), täuseb jee maks 1927/28 aastal 1750 miljonini ja 1928/29 aastal 2500 miljonini. Ei ole imeks panna, et jaksja tööstus, mis juba enne jõda oli tehniliselt hästi varustatud, oma valmistuskulusid paremate meetodide elluviimisega piiüab võimalikult vähendada, et hoolimata raskest maksude koormast jüstki maailmaturul end maksma panna. Minewaasta moodus ka jeeaga Saksjamaa juhtes tööstuse ratsionaliseerimise ja kontsentreerimise tähe all. Saksja töölised olid jeeaga ajetatud juure küsinuse ette: kuidas kindlustada töölisele kaswawa tööwiljakuse juures korralik oja tööjanduseft.

Kuid mitte iiski Saksjamaa ei arendanud möödunud aastal tööstuse foondamise alal enneolematut aktiivust, kuid ka rahvusvahelises ulatuses on möödunud aastal lepinguid jölmitud, milliste tähtsust ei tohi alahinnata. Tähtsamaks tulemuseks sel alal on Euroopa terase kartelli ajutamine, kus on ühinenud Prantjuse, Saksja, Belgia, Lugeburgi ja Saari piirkonna tööstused ja misjuga se kartelliga ühinesid ka Austria, Ungari ja Tšehoslowakkia töösturid. Väljaspool kartelli seisjavad ainult veel Inglismaa ning Poola. Juba niilid mõib kindlasti öelda, et selles tähtsas tööstusharus on „vaba wõistluse“ juhtsõna asemele astunud hindade määramise põhimõte.

Peale terasekartelli on 1926 a. tekkinud veel alumiiniumkartell, foondades Prantjuse, Inglismaa, Schweitzi, Saksjamaa ning Norra tööstused; wasekartell, mis ühendab euroopa, ameerika ja aafrika valmistuse, jeeaga 90% maailma waseproduktioonis; rahvusvaheline superfosfaadwabrikute ühing (13 maad); uus rahvusvaheline roobaste kontventioon, uus

rahvusvaheline hõöglampide kartell ning tuntud H. B. G. tröst (Ameerika, Briti ja Kontinendi korporatsioon), mis ajutati New-York'is 14 miljoni dollari kapitaliga. Trösti kuulwad 10 suurimat pankat, tema tegewuspiirkond ulatab üle maailma. Nende suurte rahvusvaheliste ühenduste kõrwal ei saa märkimata jätta arwurikaste lepingute, kontrollühisuste, huwide ühingute jne. ajutamist. Kuni võrrelda tröstitute ja kartellide arenemist rahvuslikes kui ka rahvusvahelises ulatuses enne jõda ja praegu, jüst tuleb konstateerida ikka kiiremat arenemisekäiku ja ikka juuremat ühinemist. Misjuga se tagajärjed fogu inimkonnale, eriti aga töölisklassile sel majanduslikul revolutsioonis olema jaavad, on praegusel filmatilgul täie kindlusega raske öelda. Need rahvusvahelised kokkulepped jiskaldavad elemente, mis endas peidawad nii joodjaid kui ka ebasoodjaid arenemise mõju wõimalusi. Ei ole kahtlust, et tähtsamate tööstuste ühinemine laiemas piirkonnas, wõimaldab paremat tööstuse korraldamist, ning sihti ka paremat hindade- ning müügikorraldust, teiselt poolt aga peitub selles suur hädasõht, et need rahvusvahelised lepingud jölmitaks eramajandamise huwides. Sellepärast nõuab ka organiseeritud töölisklass, et jeataks jisse rahvusvaheline kontroll valmistuse ja jaotuse kohta.

Tööpundus oli 1926 a. wäga raske. Ta on ikka veel juurem kui eelsõja aastatel, kus 3—4 miljonit töötut oli üle maailma harilikuks nähtuseks. Minewal aastal oli aga 4 miljonit töötut juba paaris maas kokku, nimelt Inglismaal, Saksjamaal ja Wenemaal. Peale nimetatud maade, kus igas ühes juba pikemat aega üle ühe miljoni töötut loetakse, öifus töötute arv minewaasta Poolas ja Austria 100.000 ja 300.000 wahel, Taanis, Itaalias ja Tšehoslowakkias 50.000 ja 100.000 wahel, Belgias, Prantjusemaal, Hollandis, Norras, Rootsis, Schweitzi ja Ungaris 10.000—50.000 wahel ja Soomes, Eestis ning Lätis kuni 10.000 töötut. Siinjuures tuleb rõhutada, et juuremal osal juhtumistest töötute lugemisel wõetakse arwesse organiseeritud ehk finnitatud töölised, nii et töötute tõelik arv märksa juurem on.

Võrreldes profendilist waseforda eelsõja aegjega, torfab wase terawalt filma: Saksjamaal oli keskmiselt 1907—1913 aastatel ametiühisuste liikmeid tööta 2,3%, 1926 a. jaanuaris — oktoobris 18,4%, Inglismaal on need arvud wastawalt 5 ja 12,1%. Sealjuures tuleb arwestada juure armu poolepäewatöödega.

Itäi Saffamaal oli 1926 a. februarilist kuu kohta 500.000 organiseeritud töölisi, kes ainult mõni päew nädalas töötas. Kuna enne sõda tööpuidus lihtsolt üle maailma oli lewinennud, on praegu teraw tööpuidus peaaesjalikult Euroopa ristiks. Seega tuleb ka töötute arvus majandusliku tajakaalu aranihkumine selgelt esile.

Urusaadaw on, et seisuford, milles Euroopa praegu töötab, kohustab töölisi kõike jõudu pin gutama, et wõidetuid seisukohsti kaista ja ette wõtjate pealekõngi tagasi tõrjuda. Eriti tuleb ära märkida käesolewas ülewaates see asjaolu, et Belgia töölisklassil, hoolimata raskest riigi majanduslikust seisukorrast, korda läks franki stabiliseerida ja 8-tunnilise tööpäewa konventsiiooni kinnitada. See oli wõimalik ainult töölisklassi tugewa organisatsiooni tõttu.

On selged tunnused, et töösturid käesolewal, 1927 a., suuremas osas maades kõik rattad saawad käima panema, et üldise majandusliku depressiooni tagajärgi töölisele õlgele weeretada. Inglismaa, kes nähtawasti tahab lõpulist ära kasutada ametiühijuste nõrgendatud seisuforda, paistab tagajärgisumise esimaadsejaks olewat. Nii esitas tuntud inglise ettevõtjate organisatsioon „Federation of British Industries“

hõlgniti märgukirja walitajale, kus räägitakse jossiaalkindlustuste halvast mõjust wõistluswõimalustele ning piirawate ettepanekute maksmapanekut nõutakse. Ka teistes maades piilawad ettevõtjad ajalooratast tagasi pöörata, kusjuures nad iga jossiaalse muuduse wastu on.

Käesolew aastal wõib omada suure tähenduse maailma majanduselu edaspidises arenemises, eriti käesolewa mailuul ärapectawa rahwuswabelise majanduskonverentsi kordaminekuft, mis omakord oleneb sellest, kui suurt efekti sel konverentsil suudab omale nõutada töölisklass. Kas suudab majanduskonverents lahendada kõik need arwurikkad suured keerdõlmed, milliste lahendamist töölisklassi kumme aastate kestel nõuab. Kõegi ei oota seda. Kuid see konverents wõib tähendada nende keerdõlmede lahendamise teel sammu edasi, kui walitajused igal pool suunitud on wabakaubitsemist lubama ning niipalju kui see Euroopasse puutub, neil tahtmist on ühise Euroopa huwides tequtjeda.

Loodame, et töölisklass oma organisatsiooni wälja ehitades suurendab ka 1927 a. oma mõju ja oma wastupanijõudu. (S. G. B.)

Mõni sõna trükitöölise organisierimistööst.

Trükitöölised on märksa teistfugustes tingimustes kui teistel aladel töötawad töölised. Kui metallitööstus kiratseb tööpuiduse all, mis suurel määral küll meil tänapäewa tihhi ülevõkerkinud töösturite eestkätt suurest saagiahinusest ja äärmisest saamatusest oleneb ja metallitöölised mõõda Gestit laiati walguwad, mitmesugustele teistele aladele üle lähewad, hingehinna eest endid ihes perekondadega orjaks müüwad Brasiiliasse, Kanadasse, Austraaliasse jne. Trükitööstuses on seisuford ümberpööratud. Trükitöö arv on kaswanud. Samati ka trükikodade arv, kui meie wõtame suuri, moodsaid trükikodasid, mis wiimastel aegadel Tallinnas juure tekkimud, nii kui „Päewaleht“ ja „Waba Maa“, Riigi trükikoda, „Täht“, Wangimaja trükikoda ja palju teisi weel pisemaid ja seal juures on jätkanud tegewust ka need endised Baalmannid, Ehrenpreisid jne. siis peame ütlema, et trükitööstuses on tõusu olnud. Trükitöölise seas walitseb siiski õige suur tööpuidus mis üleriikliselt 18%, kuna iksikutes linnades isegi 25% peale tõuseb.

Tööpuiduse tõttu on ka trükitöölise seas wäljarändamist ja teistele aladele näiteks autojuhtideks üleminekuid. Trükitöölise töötinimised ei ole piisimud endisel kõrgusel, paranimisest rääkimata. On kollektiwolepinguid tihhistatud, on palkasid alla suritud jne.

Tundub imelikuna pealiskandiselt waadates, et töötinimised halwenenud on ajal, kus tööstus arenemud. Põhjusid ja abinõusid selle wastu otõwad trükitöölise organisatsioonid. Muidugi on põhjusid palju, kuid üks põhjus on loidus ja ikskõiksus trükitöölise eneste seas. Loodetakse oma iksliste wõimiste ja jõu peale, on kaotatud usk ihsijelt tequtsemisesse, ihsustesse. Rahjaks on see nii ka selle osa proletariaadi seas, kes ennem organisierimistöös iksa eesrinnas sanumunud. Teine tähtsam põhjus on liiga suur õpilaste arv. Trükitööstuse arenemisega ihes käib ka nõudmine õppimud töölise järele. Nõudmise rohkejega tihedas ihenduses on töötinimused. Trükitöösturid olles ararippuwad õstustöölisest ja nähes, et nende ettevõtted wähem kasu toowad kui jah-

ferdajate ülesöö kerkinud „suurtööstused“ teevad väga õige järelduse, et oskustöölise arvu peab suurendama. Kui enamatel aegadel õpilaste arv kõikus 50% ümber õppimise töölise arvust, on ta nüüd umbes 75—100%. Sarnase sammega läiakse kaks korda ühe hoobiga. Etteots tähtsate seega praeguse momendi puhtast kaalu, sest pidades vähem õppinud töölisi, kellele tajutakse kõrgemalt ja rohkem õpilasi õigem ütelda mitte õpilasi vaid odavama tariifi alla kuuluvaid töölisi, on väljaminekud väiksemad ja kaalu suurem, ja teiseks kasvatakse rohkem oskustöölisi, keda nii pea kui õpilastad möödas, töölt wallandakse, et jälle uutele õpilastele ruumi muetseks ja kes tulevikus võideldes leivatüki pärast palgad maha suruvad. Trükitööliste organisatsioonid on forduvalt juhtinud tähelepanu selle peale, et trükitööstus ei suuda mahutada nii suurt arvu töölisi, et see arv saab kõige trükitööliste perele, ka neile kes õpivad, saatuslikuks. Ühingu on

piilindnud tagajärgefid pehmenada seega, et kõiki kaastöölisi trükitööliste ühingu liikmeks piilivad tõmmata, kuid vaatamata ärkamate jeltimeeste piilimiste peale, puudub ühinguist veel õige suur protsent trükitöölisti. Kolmas trükitööliste seas walitseva tööpuuduse põhjus on väljamaalaste rohkus trükitöökodades.

Sel ajal kui näiteks Saksamaal walitstse ajutusel nõuavad väljamaalaste ajendamist oma alamatega, töötavad meie trükitöökodades väljamaa alamad tihtigi eesõiguslud seiskorras, nii kui trükitööliste liit oma märgufirjas wabariigi walitstsele tõendab.

Ülemaal loetletud ja veel palju teisi põhjusid on, mis trükitööliste seiskuforda väga tõsiseks teevad ja abinõusid sunnivad otsima kuidas pääjeda teffinud oluforraft. Kõikide teiste abinõude kõrwal mis findlasti eesmärgile wiinwad on kõige tähtsam organiseerida tugewad kutseühingud kuhu on koondud kõik trükitööliste pere.

Lühike ülewaade riigiteenijate ja tööliste kutseorganisatsioonide poolt peetud palgawõitluse käigu ja tulemuste kohta.

Riigiteenijate kutseorganisatsioonidele, erinnaš keskliiduga, oli möödnud aasta täis ägedaid võitlusi palgaolude parandamise sunnaš. Suurem osa teisi päewaküsimusi jäi selle võitluse tõttu lahendamata. Võitlus kestis edasi ka 1927. a. algul ja kaotas ajutiselt oma pinewuse uute palganormide ja koosseijude seaduse wastuwõtmisega riigikogu poolt märtsi kuus. Ajutiselt teffinud waherahu võimaldub lihidalt pilku heita peetud võitluse tähtsamate momentide peale, välja selgitada seniseid tulemusi ja hinnata neid riigiteenijate seiskufohalt.

Peale pikemaid läbirääkimisi, mis peeti riigiteenijate keskliidu esitajate poolt rahaministriga möödnud aasta algul, jõuti wiimaks kokkuleppele põhimõtete kohta, millede alusel pidi palgaküsimuse lahendamine arenema. Need põhimõtted olid järgnised: 1) Uus palgaredel pidi enefes sifaldama 22 astet, kusjuures kõige alama astme järgi palgamäär pidi olema 6000 ja kõige kõrgema astme järgi 36.000 marka. 2) Alla 6000 marka ei pidanud keegi riigiteenijateft palka saama peale õpilaste, kellele pidi määratama 5.000 marka kuus. 3) Kõik riigiteenijad pidid saama mahutatud ühte palgaredelisse. 4) Kõik riigiteenijad pidid jääma iheõiguslisteks niifui nad ennemalt olid. 5)

Keskliidu esitajatele pidi uute palganormide ja koosseijude seaduse wäljatõtamisest ojanõtt võimaldatama.

Peatseltki wõis märgata, et riigikassa, kellele uute palganormide ja koosseijude wäljatõtamine ülesandeks oli tehtud, koostõtamisest keskliidu esitajatega piilidis eemale puigelda. Seda arnessse wõttes, tegid keskliidu esitajad wiifidi riigivanema hr. Teemanti juurde, nõudes koostõtamise võimalust, rõhutades selle wajuadust ja tähtsust. Hr. Teemant teatas, et tema koostõtamise wastu ei ole, kuid küsimuse lõpulist otstustamine kuuluwat wabariigi walitstse kompetentši ja selle tõttu wõtub ta küsimuse wabariigi walitstse lähemal koosolekul päewaforda. Tegelikult olid kõik need lubadused ainult sõnade tegemine. Mitte ainult ei võimaldatud koostõtamist, waid kõik uute palganormide ja koosseijude wäljatõtamine siindis riigikassas täieliku saladuse katte all. Ka kõige wähematti informatsiooni ei võimaldatud keskliidu esitajale ei tõde käigu ei selle tulemuste kohta. Wiimased said teatwaks keskliidule ainult siis, kui koosseijude ja uute palkade seaduse eelnõu riigikogule oli esitatud.

Töö tulemused näitafid, et riigikassal oli

kiisalt põhjust oma töös valgust karta: kõik läbirääkimistel ülessejäänud põhimõtted olid kõrvale heidetud ja fogu koossejude seadus polnud muud kui tagurkuse siinutus, mis väiksema palga saajaid ähvardas ajatada palju halvemasse seisukorda, kui nad jeni olid. Nii- neliiselt ei olnud nendel uutest palgamiinim- midest mingisugust olukorra paranemist loota, kuna aga riigiteenija digused neilt ära olid võetud, sest et rõhuw enamus väiksema palga saajad olid eritletud wabapalgaliste ja üle- määraliste liiki. Kuidas palgu kõrgendati, sel- leks paar järgmist näidet.

Kõrgematele ametnikkudele, kelle palgad 1926. aastal olid 19.500 ja 21.600 mk. ja kes iihes liiapalkadega 1926. aastal said 24.375 resp. 27.000 mk., oli uue palgana ette nähtud 30.000 marka kuus, seega 3.000—5.600 marka kuus rohkem kui möödmunud aastal iihes liiapalka- dega umbes 50% põhipalgast palga kõrgendust. On juhtumisi, kus kõrgemate ametnikkude pal- kade kõrgendus 60% ületab.

Just wastupidist leiame väiksema palga saajate palgade juures. Teenijatele, kes 1926. aastal said iihes liiapalkadega 6625 ja 8500 marka kuus, on uue palkadena ette nähtud 6500 resp. 8000 marka kuus, seega esimestele 125 ja teistele 500 marka kuus vähem kui möödmunud aastal. Iihe jõnaga oodetud palga- kõrgenduse asemel said need teenijad palga alandamist. Ja niisugustest näidetest kühises fogu uus seaduse celnõu.

Teenijate liigitus ametnikkudeks, wabapal-

galisteks ja ülemääralisteks, mis riigiteenijate perele käies ulatujes wastuwõtmatu, oli nii- wõrd ebaloogilijelt ja ilma mingisuguste põhimõteteta läbi wiidud, et isegi Tonkmanni komisjon selle kohta imestust avaldas. Tonk- manni komisjon aga ei teinud seaduse celnõus mingisuguseid parandusi. Kõlbuje komisjoni poolt tehtud mõned iikifitud parandused liikati riigifogus tagasi ja seaduse celnõu, kõige puu- duste peale waatamata, sai seaduseks, mis 1. aprillist f. a. jõusse astus.

Kõike kokku wõttes wõib riigiteenijate, muu- dugi mõista kõrgemad ametnikud ja oja keht- miisi wälja arwatud, uue palgade kohta jeda- jama konstateerida, mis tööliliste palgade kohta: rõhuwale enamusele ei toonud uued palgad min- gisugust olukorra paranemist. Seal juures on aga alamteenijatel riigiteenija digused ära wõetud, mille tõttu see liik teenijad täiesti kind- luseta seisukorda on jattunud. Riigiteenijate organijatsioonid on oma seisukohad juba wõt- nud ja walitijusele teatanud, et palgawõitlus kestab edasi jeniikana kui alamteenijate palga- olusid tõelijelt ei parandata ja nendelt wõetud digust jälle tagasi ei anta. Misjuga seid taga- järgi see wõitlus annab, näitab tulewik. Sel- les aga ei wõi kahtlust olla, et jeniikana, kui riigiteenijad ja töölilised ei ole suutnud iihist wäerinda luua kõikide teiste teenijate ja töö- listega, ei ole lootust, et meie walitijewad ring- konnad riigiteenijate olukorra parandamise wajadust tõsiijelt wõtaks.

Riigiteenija.

Mõtted majateenijate ametiühingu aastapäewa puhul.

Meie majateenijad, kes kõigist meie tööliliste liigist kõige halvemates tingimistes töötawad, ei maksa siin ükski töökaitje seadus, nad on ka kõige halvemaks peetawad ja tihti, mitte ainult teenitawate härraste ja seaduse andjate poolt, waid jagedasti mõnitawad neid ka oma klassi õed-wennad. Olude sunnil on jattunud see liik kõige juuresmasse ärarippu wusesse leiwaandja tujudest ja jõhkruisest, kes tihti kiislikult wal- wab mitte ainult selle töö üle, mida ollakse kohustud tegema, waid teenija iga kehaliigu- tuse, rääkimiswiisi, riietuse, joengu, tuiuwu- ringfonna jne. üle ja mitte ainult teenistus- koha-kodu piires waid ka wäljaspool seda. See on riif, kus makjab kõige laiemas ulatuses — „käsin“ ja „keelan“. Waatamata sellele et ma-

jateenijaid muust ilmast isoleerida püütakse, on neil siiski, eriti tööta oleku ajal, kokkupuu- tumiisi teiste omataolistega. Iga kokkupuu- mine wälisilmaga arendab inimest. Majatee- nijad ära nähes, et teistel aladel töötawatel Geestis, weel enam, et teistes riifides ka ma- jateenijail, märksa paremad töö ja elamistingi- mised kui neil, jõuawad aratundmisesse, et kui tahetakse jõuda jama kangele kui kaasosalised mujal, peab kasutama jama sugusid abinõusid, käima jama radasid. Minuie mõjuw, ära proo- witud abinõu on ametiühingud. Iks wäikene osakene majateenijast teab umbkaudselt, kuidas elawad ja töötawad nende kaasõed ja -wennad wälismaadel. Meid paremaid töö ja elamist- tingimusi on jattutanud majateenijad ainult

kindlalt ühte hoides, ühise nõu ja jõuga, olles weendunud, et ainult kõik ühe ja üks kõige eest välja astudes suudavad nad luua järnase olu-
 forra, et seadusandlus neid „ära ei muista“. Majateenija Gestic peab samad põhimõtted omaks võtma, peab loobuma mõttest, et teised tema eest hoolitsevad. Majateenijad peavad kogu inlana, selle sõna otsekohele mõttes, sel-
 leks, et kõigile ühesuguseid, paremaid, mitte ainult oma le häid, elamistingi-
 musi soetada. Sel puhul tuleb tihti enese isik ohverdada, sest väga võimalik on, et piilides üldiselt oluforda parandada oma praeguse koha, mis võib olla, teistega võrreldes väga hea on, kaotama peab. See kõik on paratamata, kuid mõõdaminev nähtus. Ilhelgi maal ei ole see teisiti olnud. Ei tohi jellepärast käega liüa, veldes, et minul hea koht, eks teised, kel halb on, tee. Majateenija, nii kui iga teine proletaar-
 lane, peab teadma, et ükski koht igavene ei ole, et ainult siis temal alati nii hea on, kui seadusandlus selle „hea“ funduslikuks teeb iga kohaandjale. Seadusandlus teeb jeda aga ai-

muks siis, kui ta näeb, et inimesed ise paremini nõuavad ja kui nad oma nõudumiste kindlus-
 tamiseks kogu liituvad ja kui liitumise seas walitseb ühistunne, üksmeel. Sarnase klassi-
 teadumise tõstmise ühistunde kasvatamise on ka meie majateenijad oma lipukirjaks pannud. Nad on ajutanud oma ametiühingu, mis nende seisukorra parandamiseks tegutsed.

Majateenijad on juba 1906. ja 1917. a. kat-
 seid teinud endid organiseerida. Praegu pühit-
 seb üleriikline majateenijate ühing, mis asu-
 tati 1926. a. 21. aprillil oma aastapäeva. See on siil liihife aeg, et midagi ära teha, kuid ta on piilidnud jõudumööda teiste ühingutega organiseerimistöös jammu pidada ja peale selle oma erilisi ülesandeid lahendada, millest eest-
 fätt peale kõnekoosolekute peab nimetama teeni-
 jate kodu asutamise ettevalmistusi. See on suur ülesanne, mis tarvitab palju tööd ja ene-
 jepingutusi, kuid, kui majateenijad ka tulevikus nii üksmeelselt tegutsed ja piilivad kui seni, jaavad nad sellest kindlasti jagu. Selleks aas-
 tapäeva puhul jõudu ja hääd fordaminekut!

Rahvusvahelise Ametiühijuste Liidu nõukogu istumised.

Jaannari kuul käesoleval aastal ärapeetud istumisel tänas Inglise ametiühijuste liidu esitaja Purcell soojalt rahvusvahelist ameti-
 ühijuste liitu selle juure toetuse eest, mis üksi-
 kund maad inglise tööliliste streigi ajal andsid, hoolimata sellest, et praegu igal pool töö- ja palgaolud äärmiselt rasked. (Korjandus mäe-
 tööliliste streigi heaks andis 71.896.000 £. marka, ametiühijuste toetus 235.600.000 £m. ja laenuuna anti Inglise ametiühijuste liidule 144.400.000 £. marka — kogu 451.896.000 £. marka, seega liigi pool miljardi Gesti marka).

Samal koosolekul tegi inglise ametiühijuste esitaja Gids ettepaneku võtta vastu järgmine resolutsioon wene ametiühijustega lähenemise otstarbel: „Silmas pidades fordumaid tõsiseid inglise ametiühijuste esitajate katseid ja tunnistades ühise ühtlase ametiühijusliku liikumise hädawajalikkust, avaldab rahvusvahelise ametiühijuste liidu nõukogu nõusolekut ilma eeltingimusteta kabe poole wahel konverentji kogu kutjuda selle eeldusega, et nõupidamistest võtavad aja ainult rahvusvahelise ametiühijuste liidu ja Moskwa liidu esitajad.“

Et rahvusvahelise ametiühijuste liidu eel-
 mise ettepanekuga, astuda rahvusvahelise

ametiühijuste liidu liikmeks, wenelesed nõus ei olnud, teeb Stenhuis ettepaneku, Gidsi reso-
 lutsioon tagasi liikata. Wealegi ei saa nõukogu eelmiste kongresside otsuste põhjal ilma tingi-
 musteta wenelestega läbirääkimisi pidada. Re-
 solutsioon liikatakse 12 häälega 6 vastu tagasi.

Rikemad läbirääkimised kestavad küsimuse kohta, mis ettevõtta nende maade ametiühijuste toetamiseks, keda nende maade walitlused taga kiusawad. Liidu liikmetena on tagakutsu-
 mise all Itaalia ametiühijused ja Leedu ameti-
 ühijused. Nõukogu otsustas Itaalia ametiühijusi aineliselt ja moraalselt iaapidi toetada. Zuhatusjale tehakse ülesandeks jeda küsimust tõsiselt kaaluda. Üksikute maade liitumisel tuleb küsida, kas nad ka edaspidi walmis on aineliselt neid ametiühijusi toetama. Leedu suhtes otsustatakse Leedu walitlusele protest iaata, ühtlasi aga ka rahvusvahelise töö-tointfonna poole pöörata ettepanekuga, et Leedu ameti-
 ühijuste tegewiswabadsus sealt poolt ules tõs-
 tetakse ja Leedu walitlusele kohustawaks teh-
 takts.

M. A. V. juhatusje istungil 24. ja 28. weeb-
 ruaril wõeti Hiina küsimuses vastu järgmine seisukoht: „Rahvusvahelise ametiühijuste liidu

juhatus tutvunedes seisukorraga Hiinas leiab, et rahuldav küsimuse lahendamise on võimalik ainult kontsessioonide ja eksterritorialiteedi eesdiguuste kaotamise, täieliku Hiina tolliautonoomia jalulejoadmise läbi. Peale selle tulevad tühistada lepingud, mis Hiina ijeisevuse rööminud, ning sõlmida uued lepingud, mis tunnustavad Hiinat ühewääriliseks lepingu-osaliseks.

R. M. V. juhatus protesteerib iga eesdiguuste poliitika vastu, sest niijugune poliitika hävitab rahvuste rippumatuse, ning mõistab hukka iga katse, neid eesdiguusi sõjariistade võimuga kaitsta. Ses mõttes toetab r. a. l. ju-

hatus inglise ametiühijuste liidu ja inglise töölispartei seisukohti; juhatus nõuab läbirääkimiste jatkamist, et jõuda kõigi küsimuste lahendamisele rahulikult teel, ning toetab kõiki katseid, et ärahoida sõjaliste abinõude tarvitusele võtmist.

Edasi arutati juhatuses koosolekul ühe liitunud maa ametiühijuste liidu teadaannet, et Inglismaa jalaja Baltimail fahhiflikku liikumist toetab. Ses asjas otjustati koguda täpsemaid andmeid.

Peale selle arutati Pariisi kongressisise puituvaid küsimusi. (S. O. B.)

Soome puutööliste palgavõitlus 1926 a.

Juuni kuul pöördus soome puutööliste ametiühijuste liit (Suomen Puuteollisuustyhväen Liitto) palwega puutööliste internatsionaali poole toetada teda tema palga võitluses. Et tol ajal liitunud ühijuste seisukord väga raske oli, ei olnud võimalik üldist toetust korraldada ja internatsionaal pöördus Skandinaavia ühijuste poole. Skandinaavia wemnasühijused toetasid omalt poolt Soome ühijusi ning nüüd on järgmine tänuks Soome ühijuste poolt internatsionaalile jaadetud.

Helsingfors, jaanuaril 1927.

Rahmuswahagelile puutööliste unionile
Amsterdaminis.

Mustatud feltimehed!

Meie oleme praegu seisukorras tutvustada teid möödunud aasta palgavõitlusega, mille läbiwimiseks meie Skandinaavia puutööliste liidult toetuse saime. Meie saime toetust järgmiselt: Norrast (3 ühijust) — 6.100 krooni (610.000 Smk.), Rootst (1 ühijus) — 16.000 krooni (1.600.000 Smk.), Taaniist (7 ühijust) — 6.700 krooni (670.000 Smk.), kokku 28.800 krooni (2 miljoni 880 tuhat Eesti marka). Ilma selle toetusega ei oleks meie mitte suutnud, nagu meie juba juuli kuul 1926 a. tähendastime, palgavõitlust oma katseks läbi wiia, nüüd oleme meie aga selle võitluse wõitnud. Suurima wõidu saawutastime Remis, kus juurimad meie maa puutöödustused; aktsiaselts Remi O. Y. oli sunnitud meiega sõlmima aasta peale kollektiiv-lepingu. Selle võitluse läbi sundisime ühtlasi faeweskite töösturite ühijust meie organisatsioonile kui ühewäärilistele tunnustama ning kokkulepet otsima, mida juba 1918 aastast jaadit siindinud ei ole.

1926 a. tseltel oli awalik võitlus 24 ametiühijusel ettevõtjatega. Nende ühijuste liigete arv oli 2.166. Streigist wõitsid aja 6.135 töölisi. 14 ametiühijuses lahendati küliküsimused ettevõtjatega kokkuleppe teel. Nende ühijuste liigete arv oli 1.500, töölisi aga, kellesse asi puutus 4.735. Seega wõitis aja palgavõitlusest 38 ühijust 10.860 töölisi. Nii suurt palgavõitlust ei ole Soome puutöödustuses seni

olnud. 1926 aastat nimetab meie liit sellepärast ka „streifikide aastaks“.

Mitte kõik nõudmised ei jaanud rahuldatud, kuid võitluse tagajärgedega wõib rahul olla, üldiselt tuleb tagajärgi koguni headeks tunnustada.

Wäljaarwatud tiskerite streik Suopios- lõppejõid löid konfliktid kas täieliku wõi osalise töölise wõiduga. Palkasid läks korda teismiselt 10—13% wõrra tõsta. Aktsiutel juhuimistel oli see profsent kaugekt suurem — kuni 36% — kuid nii suur kõrgendus puudutas ühijuid töölise kategoriaid. Kats streiki on veel poolelt, nimelt tiskerite streik Riikimäkis ja faeweskite töölise streik Brahestabis, kuid need on wäikeste ulatusega ja lõpewad arwatawasti töölise wõiduga.

Meie võitlus oli siuliselt põhimõttelisku laadi. Ses suhtes on wõit täielik, sest töösturite organisatsioonid said sunnitud meiega läbirääkimisi pidama. Nii teatas faeweskite töösturite ametiühijus, et ta tulewikus võimalikud küliküsimused soowib lahendada otsekoheste läbirääkimiste teel ametiühijustega, sest töösturite senine seisukoht streikideni konfliktit minna lasta on liig kallis.

Lähemast võitluse kirjeldusest tahastime seekord loobuda, sest et eelpool toodud pilt ülewaaet annab võitluse ulatuse ja tagajärge. Nend tagajärgi ei oleks meie, nagu juba öeldud, kindlasti mitte jaawutanud, kui meie wemnasühijused Norras, Rootsis ja Taanis meid mitte ei oleks aidanud.

Toetuse eest awaldame meie Teile oma liidu ja võitlusest osawõtnud töölise nimel tänu, kusjuures meie asjaolu alla kriipsutame, et mida paremini ja tihemini meie oma wemnasorganisatsioonidega teistes maades ühendatud oleme, jeda enam suudame meie oma võitlust wõidurikkale lõpule wiia.

Wennaliku termitustega,

Suomen Puuteollisuustyhväen Liito: S. M.
(allakirjutatud) Antti Räsänen.

Liigete arv on ka minewaaasta märkja tõusnud. 1926 a. algus oli liidul 7.665 liiget, 1927 a. algul 9.473 liiget.

(Puutööliste Unioni Bulletin).

Wene ametiühingute 7-da kongressi tulemused.

Wene ametiühingute hiljuti ärapeetud 7. kongress annab võimaluse pilku heita Wene-maa ametiühenduslike liikumise, eriti viimase viie aasta jaanvutuste üle. Esmine ajajärk, peale oktoobri päevi muutis ühingud Wene-maal riiklike aparaadi osadeks kuna ametiühingu liikmeks olemine igahelge junduslik oli. Kuid mõne aastase tööstuslike järele jõuti selgusele, et jarnane tee õige ei ole ja nüüdsest viis aastat tagasi, tunnustati ametlikult jarnane poliitika valeks ja wiidi läbi wormiliselt wabatahtlik liikmeks olemine. Wenemaal loetakse umbes 9 miljoni ametiühinguisse organiseeritud. See on kaugelt juurem arv, kui wanades — juba wäljakujunenud tööliskliimijega riikides — Inglismaal ja Sakjamaal. Kuigi Wenemaal organiseeritute arv nii juur on ei tähenda see veel, et seal ka teadlikkude wäljakujunenud poliitilise ilmawaatega inimes-tega tegemist on. Kui mujal mail ametiühingu liikmeks astumine oleneb klasiteaduse tarka-misest, tahtmisest enda tööd majanduslike ja poliitilise seisukorra parandamisest jiduda teiste oma taolistega, j. o. ühistunde kaswa-misest proletariaadi ridades, ei wõi jeda mitte wene ametiühingute liigete kohta ütelda. Meie teame, et wenes juured eesõigused töö, abi-rahade jne. jaamisel on ametiühingute liikmeil. Meie teame veel, et wene ametiühingud kesk-raliseeritud on, et kohapealsed ühingud pea igal jammul keskkohta näpunaiteid täitma peawad. Keskkojad juhitaakse praegu ja ka tulewikus W. P. P. poolt (waata «Труд» 8. detj.) Seeja-mane wõim on ka riigi, tema ettewõtete ja asutuste, kes suuremad senini tööliliste ja amet-nikkude tarwitaja, ainuwalitjeja.

Teades kõike jeda wõime järeldada, et ametiühingute liikmeks olemine on ainult näilikut wabatahtlik ja liikmeksastumine seotud teatud eesõiguste joetamisega. Surema osa wene tööliliste seas walitseb teadmine et ametiühingu liikmemaks, mis eestkätt ühingute juure palga-liste hulga ülespidamisest lähes 1925. a. and-metel Doganowi järele («Труд» 9. detj.) on wäljaantud operatjiooni kuludeks $\frac{1}{4}$ kõigist jissjetulekust. Algul ei olnud see wast nii koor-maw, kuid wiimasel ajal peale kurji muutmist, kus ühingud riiklistest toetusjunnadest ilma on pidanud jääma. Kui veel 1924. a. ametiühingute keskorgaani eelarwe näitab jissjetule-

kus liikmemaksudest ainult 17% on jee 1925. a. 61% ja 1926. a. 95,7%. («Труд» 9. detj.).

Ametiühingud jäädes ilma riigi poolt an-tawast ülespidamisrahadest on junnitud, töö-liste pealesurumisele majandusmeeste järjest kaswawa surwe tõttu, järele andma ja loobuma järk järgult ja warem ehk hiljem täiesti ainult näilijest tööliliste kajude kaitsmisest ja tõelijelt nende majandusliste ja poliitiliste huwide eest wälja astuma. See asjaolu toob pikapeale endaga kaasa ühingute riigist täielijelt rippu-matuse muutumise ja parteipoliitilise eestkõst-mise alt wabanemise. Muudugi on see veel kaugema tulewiku küsimus. Veel jõid büro-kratlikelt mõtlew wool ühingute demokraatia wastu, keskorgaani isewalitjuse õiguste eest.

Kuid kongress määras jisski uue juuna mis mõningale grupile ühinguis teatud isejesi- wuse annab, kui laialdast tegewuswabadust, on veel raske öelda, jett lõpulik wäljatõõtamine jääti keskorgaani hooleks. Ühe jönaga, 7. kong-ress jündis organiseerimisküsimuses jammu edasi, ühingute isejesiwale tegutjemisele on, kuigi nõrk, kuid jisski algus pandud.

Kui organiseerimisküsimuses edu märgata, ei jaa jeda ütelda kongressil palgaküsimuses tehtud otsuse kohta. Siin on keskkohta „tugewat kätt“ tunda. Ametiühinguil on wõetud iga-jugune wõimalus nõuda palgakõrgendust ka jead, kus see majanduslikel põhjusel wõimalik. Kollektiwolepingute ühtlustamise, palgaküsimuse kawakindlalt lahendamise jne. ettekäandel piira-takse ühingute tegewust, jell ajal kui tööstuste juhtimises detjentralisatjiooni märgata on. Siuwitaw on ära märkida, et lähemas tule-wikus oleneb palga tõus ära nute tööstus-ettewõtete awamisest wanades ettewõtetes teh-nilise jissejead täiendamisest, ühe jönaga, töös-tuse praeguse seisukorra juures paljasid ei tõs-teta. («Труд» 18. detj.).

Tähelpanu wäärib veel seisukoht rahwus-wahelistes küsimustes. Kaks aastat kestjid lä-birääkimised Amsterdami Internatjonaaliga liittumise asjus, kuid 7. kongress lõpetas need, toonitades, et wene ühingud ei kawatsse ja ei ole ka kunagi kawatsenud astuda Amsterdami Internatjonaali liikmeks.

Üksikud wene ühingud on jeni püüdnud Amsterdami liigete tööstusinternatjonaalidega nii nimetud sekretariaatidega littuda — toidu-

ainete valmistajad on ka praegugi rahvusvahelises sekretariaadis. Niiid on wene ametiühingute kongressi eitawa otsuse puhul iikfitud ühingud sumituid jelle otsuse alla paenutama ehk oma rada samunuma. Kuid siis sumitib Amsterdamiiga liitumine juba mitte wene juhti-

wate organite strateegide seisukohalt wäljamine, waid ühingute endi kaalutlemiste põhjal. Amsterdamiiga liitumise kühimus ei ole jelle wiimase kätetöstmisega weel mitte lõpulikult otsustud. Kinas ja mis asjaoludel ka uuesti ofile kerfibi, näitab tulewik.

Streigid Eesti tööstuses. 1921—1925.

G. N.

Töölise tööttingimusi omapäraselt iseloomustawast mitmesuguseist töödwiitluse wormidest on kõige tähtsam streik. Streikide sageduse ja ulatuse, nende iseloomu, põhjuste ja tagajärgede waatlusel jelgub muu hulgas, mis kühlest tööttingimused tunduwad töölisele kõige wastuwõtmatumad. Ent teiselt poolt peab streigi sageduse ja iseloomu käsitusel silmas pidama ka töölise aktiivsusit ergutawaid wõi halvawaid korwaltegureid — majanduslikke ja poliitilisi. Nii kui teada, on majandusliku tõusu ajajärgud töölise wiitlustegewuseks palju soodsamad kui tagasihiskumise ajajärgud. Samuti on lugu ka poliitilise aktiivsusit ajajärgude kühimusega.

Eesti tööstusest on meil käsitada statistilisi andmeid kreike kohta alates 1921 a. kuni wiimase ajani. Anname siin mõõdumud wite aasta kohta lühikese ülewaate kühimõttes.

Tagantjärele on tihti raske otsustada, mil juhtumisel on tegemist mitut ettewõtet haaranud üldstreigi ehk jälle ajalt lähedaste isejiswate streikidega. Wiirdume siin eeskätt waid streikinud ettewõtete arwuga. Kuid iihes nendega peame andma streigiliikumise ulatuse iseloomustuseks ka jelle oluliseima tunnuse — osawõtnud töölise arwud juhtelijelt tööstustöölise üldarwuga ja streigist osawõtnud ettewõtete töölise arwuga. Et aga kühparast pole täpsit tööstustöölise üldarwu kõigi waadeldawate aastate kohta, siis toome tabelis wastawad üldijed juht-arwud ainult 20 ja enam töötajaga ettewõtete kohta, streikijate juhtarwud streigist osawõtnud ettewõtete töölise arwust aga — kõigi 5 ja enam töötajaga ettewõtete kohta:

	Streikinud ettewõtete arw		Osawõtnud töölise arw		Streikinud % ettew. tööl. arwust
	Üldise	Suurtööstuses	Abjolutarw	% s.t. tööl. arwust	
1921 a.	53	40	5 156	—	42,7
1922 a.	29	21	5 263	18,2	60,7
1923 a.	35	23 ¹⁾	3 492	10,9	35,9
1924 a.	16	15	1 568	5,6	51,4
1925 a.	16	15 ²⁾	904	3,0	33,6

Streikinud ettewõtete arwu järele osutub streigiliikumine kõige intensiivsemaks 1921 a., kuna kaks wiimast aastat õige wäljseina esinewad. Streikidest osawõtnud töölise arwu järele jelgab esimesel kohal 1922 a. Jelgub, et kuni 1924 a. olid Eesti töölised wõrdlemisi aktiivsed, iihes 1924 a. majandusliku kühimusega on jee aktiivsus tuntawalt nõrgenenud.

Osutunud töölise wiitlustemeleolu muutumine peegeldub ka streikidest osawõtnud ettewõtete laadis. 1921—1923 a. streikides etendawad 20 ja enam töölisega ettewõtete korwal silmapaistwat osa ka 5—20 töötajaga ettewõtted:

¹⁾ Ei ole juurde arwatud a.-s. „Dwigateli“ ja a.-s. Krulli tehaseis olnud streike, sest nende kohta puuduwad andmed.

²⁾ Iihelt ettewõttelt andmed streigi kohta puuduwad.

Kutseühisused saatke tegewusaruandeid, peakoosolekute kirjeldusi ja teateid tööolude ning juhatuse tähtsamate kawatsuste kohta.

1924—1925 a. puuduvad aga viimased peaaegu täiesti.

Streikide kestusest on olemas andmed 140 streigi kohta. Riikmadesse liigitatult ühes kestmisega osavõtnud ettevõtete kohta saame streikide kestusest järgmise pildi.

Streikide kestus.

	Alla 1 päeva	1—3 päeva	4—7 päeva	8—14 päeva	üle 14 päeva	Kestmiselt ühe ettevõtte kohta päevi
1921 a.	9	34	6	2	1	3,1
1922 a.	3	9	3	3	11	10,8
1923 a.	2	11	3	9	6	7,3
1924 a.	—	12	1	—	1	4,3
1925 a.	7	4	1	—	2	2,7
Kokku	21	70	14	14	21	5,7
%	15,0	50,0	10,0	10,0	15,0	—

Kõige viie aasta kohta kokku võib konstateerida liihiajaliste streikide ülesevalu kuni 3 p. kestusega 65%. Iihenädalise ehk koguni kahe-nädalise streigi kestuse poolest on rikkad 1922, 1923 a. kuna aga 1921 ja 1925 a. liihiajaliste streikide poolest rikkad.

Streikide puhkemise ajas võib märgata teatavat reeglipärasust.

Streikide algus.

Aasta	Jaauar	Febbruar	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August	September	Oktoober	November	Detsember
1921	6	6	10	1	5	4	—	13	5	1	—	1
1922	1	—	—	3	3	—	7	3	8	1	1	2
1923	—	1	1	—	9	3	2	3	8	4	2	—
1924	1	1	1	1	2	1	5	3	—	—	1	—
1925	—	1	—	1	2	1	2	1	3	1	1	3
Kokku	8	9	12	6	21	9	16	23	24	7	5	6

Suurema arvu streikide algus langeb 146 juhtumisel eeskätt juunis-juule peale — 45,0%, mais — 15,0%. Kõige kiude peale langeb enamiku streikide algus ka ühikvul aastail, välja arvatud protestistreikide poolest rikkas 1921 a. Kõige vähem on streigi puhkemisi novembris, detsembris ja aprillis.

Streikide põhjuste kohta on andmeid 146 juhtumisel, neid rühmitades saame järgmise tabeli:

	1921	1922	1923	1924	1925	Kokku	%
Protestistreigid üldisel klassivõitluse motiivil	18	1	—	1	—	20	13,8
Tööliste lahthilastmine	2	2	—	—	2	6	4,1
Administratsiooni liigete tagandamise nõue .	1	—	—	—	1	2	1,4
Töötamistingimuste parandamise nõue . . .	—	—	1	1	—	2	1,4
Töölepingute korraldamise nõue ja kollektiivlepingute kaitsfe	1	8	—	—	—	9	6,2
Wastupanu tükitöö sisseseadmisele	—	—	—	1	—	1	0,7
Wastupanu palgade alandamisele	—	—	—	—	1	1	0,7
Palgakõrgenduse nõue	22	9	22	3	2	58	40,0
Korratu palgamaks	1	5	6	9	9	30	20,7
Töötaja korraldamise ja puhkuse nõue . . .	—	2	—	—	—	2	1,4
Eristamata majanduslikud põhjused	8	2	4	—	—	14	9,6
Teadmata	—	—	—	1	—	1	0,7
Kokku	53	29	33	16	15	146	100

Enam vähem otsekohesed poliitilised motiivid etendavad streikide koguarvus võrdlemisi väikest osa ja eeskätt 1921 a. Teised streigid, 5 a. koguarvust 86,2% olid tingitud otsekohese tööga seotud tingimustest. Minuüüsi palgakõrgenduse nõuded ja korratu palgamaks tingisid 70,7% streike. Tegelikult on see protsent veel suurem, sest eristamata majanduslikest põhjustest moodustab palganõue kahtlemata tähtsa osa. Kuigi palgaolud 1924—1925 a. võrreldes eelmiste aastatega halvemad olid on palgakõrgenduse nõuete streikide arv suhteliselt väiksem

kuna aga korratust palgamaksimisest tingitud streigid — 58% kahe aasta streikide koguarvust annavad. Sellest asjaolust võib järeldada: viimaste aastate streigid on olnud otsekohesest mõttes nälgast tingitud, kuna majandusliku olukorra parandamise vajadus ei ole suutnud aktiivseks kujuneda.

Streikide tagajärgi võib vaadelda kolmest seisukohast: nõuete rahuldamise määr, tööstusele kaotajäläinud tööpäevad ja tööliste kaotajäläinud palgasummad.

	Streiginõudmiste rahuldamise määr %			Kaotajäläinud tööpäevad	
	Täielikult	Osaltijelt	Rahuldamata	Üldse	Streigist osavõtnud tööliste kohta
1921 a.	49,0	6,1	44,9	7 859,5	1,52
1922 a.	21,4	25,0	53,6	42 162,2	8,0
1923 a.	21,2	39,4	39,4	10 299	2,95
1924 a.	56,2	37,5	6,3	4 831	3,08
1925 a.	60,0	26,7	13,3	2 538,5	2,80
Keskmine	39,0	23,4	37,6	67,690,25	4,17

Streiginõuete rahuldamise määr on üldijelt 63,4%. Rahuldamata streikide arv on kõige suurem 1922 a. 53,6% ja kõige väiksem 1924 a. — 6,3%.

Kaotajäläinud tööpäevade arvu poolest seisab esimesel kohal 1922 a., mis on tingitud nii suurest osavõtjate arvust kui ka mitme streigi pikemaajalisest kestvusest. Streikide tagajärjeks töölisele kaotajäläinud palgasummade seisus-

kohtast on andmed ainult 1923—1925 a. kohta. Streigipäevade eest palka kätte saada on streikijail forda läinud väga vähesteil juhtumustil. 1924—1925 a. streigid olid suurelt osalt korratust palgamaksimisest tingitud, — peale seda tuli streikijatel teenitud raha kättejaamiseks osa oma teenistusest kaotada. Meie väikeste palgade juures pole kaotatud kogusumma mitte väike.

Palgamaks			Kaotatud summa	
Palkmakseti	Ei maksatud	Teadmata	Üldse	Streigist osavõtnud ihe tööliste kohta
3	25	5	1 935 513	915,1
3	12	1	901 931	597,3
1	10	4	438 034	551,7

Sundmäärused kauplemise aja kohta Tallinnas

on jeadapuhku linnawalikogu poolt vastu võetud. 1925. a. aprilli kuul seega 2 aastat tagasi oli esimene jekakomisjoni koosolek praegu maksimate määruste muutmiseks kokku kutsutud. Kuid senini ei ole uus ford maksima pääsenud. Kuid ta kawa on rännanud komisjonist komisjoni korra ka wolikokku. Müüd on siis loodetawasti wiimane järk ja juba sel juwel wast ehk saawad Tallinna äriteenijad ühe tunni võrra lühema tööpäewa. Peab ära tähendama et eelwiimane ford, kui sundmääruste kawa linnaw. kom. läbiwaatamisel oli, ei teatanud mitte linnapea asetäitja jeltfilije Ostra-Dinajile, nii kui üldine ford nõuab, et töökaitse osakonda

puutuw küsimus arutusele tuleb. See sama lugu juhtus ka jee aasta. Ei saadetud kutset ennem, kui In. Ostra-Dinas ise komisjoni liigetel kuulda sai, et sundmäärus komisjonis arutusele tuleb ja järelepärimisega esines kutse saamiseks. Siis kaheteistkümmendamaal tunnil jaadeti kutse komisjonis ja linnawalituses võeti sundmäärus ses osas, mis äriteenijatesse puutub, sel kujul vastu, nagu jekakomisjonis kokku lepiti. Kuna wolikogu selle osa, mis kooperatiividesse puutus muutis nii et nemad kaubelda võiwad nii kawa kui kõik alerikauplused, kuid teenijate wahetuslega.

Töölislitumine välismail.

Rommunistliku laine järele fashistlik laine.

Bulgaaria ametiühijused olid 1919—1923 aastatel maru kommunistlikud. Oma mäsjutegemise taktikaga andsid nad võimaluse ametiühijused walituswõimul täielikult häwitada ja praegu walitseb maal werine fashistide laine. Tööliste seisuford läheb päew päewast halwemaks. Korraldatud töökaitsest, korralikkudest töörummidest, haiguskiinitusest, töötute eest hoolitsemisest ei ole Bulgaarias enam midagi kuulda, kuigi ametajutustes täielik korruptsioon walitseb ja määratud summad sihita häwitatakse. Tagasihjatud ja mahajurutud ametiühijused on nii nõrgaks muutunud, et omal jõul tööliste olukorra parandamiseks midagi ei juuda ette wõtta. Iga ametiühijuslik tegevuswabadsus on häwitatud, koosolekud keelatakse ära wõi aetakse laiali, streikitjad arreteeritakse, pehjetakse läbi, interneeritakse wõi kiusatakse kohtuga taga politsei poolt.

Majanduslik ja poliitiline taguritus, mis ifka jultunumaks muutub, on omale koguni oja töölistonnas fashistlikults liikumiseks pinda leidnud, eriti noortööliste seas. Tööpuudus, nalg ja wiletus tõukawad tagast ja madalal astmel seiswad organiseerimatud töölijed, kes ennem kommunistlike rahadega tegutsesid, on nüüd fashistide müüdawad hinged. Uniwormides, sõjariistus, aumärkidega ehitult tegutse-

wad nad wäiteje taju eest oma klassiwendade wastu.

Kas kes seisuforras lämbuw waba ametiühijuslik liikumine Bulgaarias ootab omale organiseerimistööks ja tööliste inimõiguste kaitseks wemmalikku toetust ja abi rahvuswahelijelt liidult ja temaga liitunud organisatsioonidelt. (S. G. B.)

Ametnikkude Ametiühijuste Internatsionaal.

Ametnikkude ja õpetajate Internatsionaali täidejaatew komitee peab oma koosolekut 25. ja 26. aprillil Haagis, et septembri kuul Miinbergis ärapeetawaks kongressiks ettevalmistustööd teha. Peale selle kawatsetakse Rahvuswahelise Ametiühijuste Liidu juhatuslega tähedama ühenduse loomise kohta nõu pidada. (S. G. B.)

Inglise ametiühijuslik liikumine ja kommunistid.

Inglise ametiühijuste Liidu peanõukogu (L. U. C.) otsustas, et ametiühijused, kes ühinenud kommunistlike wahemuswooluga ametiühijustes, kes endid kommunistlikeks tunnustanud wõi kuidagi nendega sidet peawad, liidu nõukogu poolt liidu liigeteks ei tunnustata

ning neil ei ole õigust oja võtta mingijugusest tööst, mis nõukogu juhtimisel korraldatakse.

Liidu sekretär Citrine seletab seda otjust nii, et ühiskondlik kommunistidel keelatud ei ole ametiühendustes liigeteks olla, kuid üldliikumise lõhkumiseks asutatud kommunistliku ühijusi ei jaa tunnustada kogu töölisklassi huvides.

(S. G. B.)

Ameerika ametiühendused ja Kommunistid.

Kommunistid tungisid Ameerikas eestkätt fõösnerte ja üleriide tööstustöölise ametiühenduse sisse, tõrjudes eest endiseid juhte ning algasid oma hariliku lärmipoliitikaga kõigi hoiakustest hoolimata juurstreiki. Tagajärg oli, et ametiühendus täies ulatuses kaotas, palgad alla suruti ja ametiühendus peaaegu lagunes. See mõjus kaineastavalt kõigile teistele ametiühendustele. Ametiühendused ajutasid hiljuti ametiühenduste

juhte kaitsekomitee kommunistlike lõhkumistöö vastu. Komiteest võtavad oja suurem oja ameerika ametiühijusi.

Ametnikkude liit Prantsusmaal ühinenud üldliiduga.

Prantsuse riigiteenijate liit, kuhu kuulus üle 200.000 ametniku ja teenija, jäi 1922 a. autonoomseks ja astus üldliidust välja. Nüüd on see liit ümesti otjustanud ametiühenduste üldliiduga ühineda.

(S. G. B.)

Töölise esitus majanduskonverentsil.

Hollandi ja Rootsi ametiühenduste liidud pöördusid oma valitjaste poole nõudmisega, et ka töölise esitajad jaaks jaadetud mai kuul ärapectawale majanduskonverentsile.

(S. G. B.)

Estimaa Kutseühingute Refliidu Põhifiri.

1. Refliidu siht.

§ 1. Estimaa Kutseühingute Refliidu eesmärk on: a) organiseerida kõiki töölisi ja teenijaid vastavaks kutseühingusse, ühendada ja juhtida kõiki olemasolevaid ja asutatavaid kutseühinguid nende eesmärkide taotlemiseks; b) võidelda oma liikmete majandusliku, poliitilisõigusliku ja kultuurilise olukorra parandamise eest; d) arendada nende klassiteadmust ning igakõlgselt kaitsta oma liikmete huvisid ja õigusi.

§ 2. Oma sihtide saavutamiseks Refliit:

a) juhib kutseühingute liikumist ja majandus-poliitilist võitlust;

b) peab läbirääkimisi tööandjatega töötajate ja palgaolude korraldamiseks, teeb nendega lepinguid ja vahvab lepingute täitmise järele;

d) otsib abinõusid töölise ja teenijate ning ettevõtjate vahel tekkinud konfliktide lahendamiseks vahekohtu ja muul teel;

e) asutab biuroo töötajate töölise registreerimiseks ja neile töö-otkimiseks;

g) võitleb kõigi töölisklassile tarvilike teaduste elluviimise eest ja vahvab töökaitse teaduste kui ka termishoiu nõuete täitmise eest töökohtades;

h) kogub andmeid töölise ellu puutuvate küsimuste kohta, töötab välja ja esitab kavade nende küsimuste lahendamiseks ja otsib vahendeid nende teostamiseks;

i) annab oma liikmeile toetust streigi ja muudel vajalistel kordadel võimaluse järele;

j) avab oma liikmete jaoks odavaid söögimaju, einelaudu, muretseb kortereid ühiskondlike majade näol, avab ladusid ja kauplusi, tööstusettevõtteid jne.;

f) paneb koime kirjuri, loenguid, kõned, tuid, pidusid, rongikäike ja väljastõite; avab raamatukogusid ja lugemistube, annab välja tarvilikku kirjandust, ajalehti, häälekandjaid, korraldab loteriisid, näitemiikide ja forjandusi;

l) ajutab ja peab ilal töölismaju, spordi- platse, teatreid, muusika- ja laulukoore ning näitefelfskondi;

m) astub läbirääkimisesse teiste samasihhi- liste organisatsioonidega siise- ja väljamaal.

§ 3. Refkliidu tegevuspiirkonnaks on Eesti vabariik.

§ 4. Refkliidul on kõik juriidilise isiku õigu- sed. Tal on oma pitsat nimetusena: „Eestimaa Kutseühingute Refkliit“ ja punane lipp Ref- kliidu nimetusena ja hiiüdsõnaga: „Kõigi maade töölisjed, ühinege!“

II. Refkliidu varandus.

§ 5. Refkliidu sissetulekuteks on: a) siise- astumise- ja liikmemaksud, b) toetusrahad ühin- gutelt ja teistelt felfskondlikelt ajutistelt, d) igasugused annetused ja pärandused, e) tu- lud Refkliidu ettevõtetelt ja kapitalidest, g) mitmesugused muud juhuslikud sissetulekud.

III. Refkliidu liikmed.

§ 6. Refkliidu liikmeks võivad olla kõik Eesti asuvad kutseühingud ja nende kelffor- rastijed, kes Refkliidu eesmärgi omaks võta- vad.

§ 7. Refkliidu liikmeks võtab vastu Ref- liidu juhatus. Vastuvõtmata jäänud organi- satsiooni nõudmisel otjustab vastuvõtmise lõp- likult lähem Refkliidu kongress.

§ 8. Sga liitunud organisatsioon on ko- hustatud maksma Refkliidule liikmemaksu kongressi poolt määratud suuruses ja tähtajal.

§ 9. Liitunud organisatsioonid on omas tegevuses iseseisvad, niipalju kui see ei käi Refkliidu eesmärkide ja põhifirja ning kong- ressil vastuvõetud koduorra vastu. Kong-

ressi ja nõukogu otsused ja nende põhjal teh- tud juhatusse korraldused on sunduslikud kõigile liitunud organisatsioonidele ja nende liikmeile.

§ 10. Liikmed võivad Refkliidust lahkuda jellekohase teadaande järele Refkliidu juha- tusele.

Liikmed, kes oma liikmemaksud tähtajal ei ole ära maksnud, loetakse Refkliidust lahku- nuks, jaavad aga oma endised liikmedigused tagasi, kui nad oma maksud ära maksavad enne aruande-aasta lõppu.

§ 11. Liikmeid, kes kalduvad kõrwale põhi- firja ja koduorra nõudmistest, kongressi nõu- kogu ja juhatusse otsuste täitmisest, või kes Refkliidu huvidele ja eesmärgile vastu võtta- vad, võib nõukogu Refkliidust välja heita $\frac{2}{3}$ koosolevate liikmete hääleteenamusega.

Väljajaitmise otsust kinnitab lähem Ref- liidu kongress.

IV. Refkliidu juhtivad kelfkafutused.

§ 12. Refkliidu tegevust juhtivad: 1) kong- ress, 2) nõukogu ja 3) juhatus.

1. Kongress.

§ 13. Kongress on Refkliidu kõrgem juht- tiv ajutis. Tema võimupiiri kuulub:

a) nõukogu, juhatusse ja rewisjonikomisjoni liikmete valimine ja neile juhtnõõride and- mine nende tegevuses;

b) eelarvete ja aruannete kinnitamine;

d) finnis- ja wallasvara omandamine, pan- timine ja võõrandamine;

e) laenude tegemine ja väljaandmine;

a) siiseastumise- ja liikmemaksu määra- mine;

b) põhifirja muutmine ja koduorra kinni- tamine;

i) liikmete väljajaitmise küsimuste otsus- tamine;

f) Refkliidu liikvideerimine;

l) kõigi muude küsimuste otsustamine, mis juhatusse või kongressi enese poolt päewaordna võdetud.

§ 14. Kongressid on korralised ja eraforralised. Korralise kongressi kutsub kokku juhatus üks kord aastas, eraforralised kongressid kutjutakse kokku tarviduse järele juhatusel, nõukogu, revisjonikomisjoni või $\frac{1}{2}$ liitunud organisatsioonide äranägemisel, kui sellest kirjast järele on teatatud.

§ 15. Kui nõukogu, revisjonikomisjon või $\frac{1}{2}$ liikmeid nõuavad kongressi kokkukutsumist, siis on juhatus kohustatud jeda kahe kuu jooksul tegema. Ei täida juhatus jeda nõudmist, siis kutsub kongressi kokku nõukogu, revisjonikomisjon või ihe kokkukutse nõudva organisatsiooni juhatus.

§ 16. Kongressi aja, koha ja päewakorra kohta on juhatus kohustatud teatama kõigile liikmeile vähemalt kaks kuud enne kongressi algust. Ettepanekud kongressile peab vähemalt 5 nädalat waremalt juhatusle ära antama, kes neid kohustatud on 3 nädalat waremalt liikmetele teatama.

Ettepanekuid kongressile võivad kõik liitunud ühingud ja nende allorganisatsioonid teha. Ettepanekuid ühingute ühikute liikmete poolt on ainult siis vastuvõetavad, kui neid toetavad ühingute juhatused.

§ 17. Kongressile jaotavad liikmed -organisatsioonid iga oma 25 liikme või selle aja päält ihe hääleõigusliku jaadiku, kes valitakse organisatsiooni üldkoosoleku poolt. Ühingutel, kel vähem kui 25 liiget, on 1kagi ihe täiemõlilise jaadiku jaatmise õigus.

§ 18. Kongress on otjusewõimuline, kui on koos vähemalt $\frac{1}{2}$ hääleõiguslikke jaadikuid. Jäab kongress kvoorumi puudusel pidamata, siis peetakse ihe kuu pärast teistkordne kongress samase päewakorraga, mis kokkutulnud jaadikute arvu pääle vaatamata otjusewõimuline on.

§ 19. Kongressil tehakse otjused lihthälteenamusega, wäljaarwatud põhikirja muutmine, ja Resklliidu lihwideerimise küsimused, milliste otjused poolt vähemalt $\frac{2}{3}$ kongressi koosolewaid jaadikuid peab olema. Kongressi käigu

ja otjused kohta kirjutatakse protokoll, millele kirjutawad alla kongressi juhatus ja kongressi poolt walitud kolm jaadikut.

2. Nõukogu.

§ 20. Nõugi Resklliidu tegevusse puutuwate küsimuste otjustamiseks, pääle nende, mis eriti kongressi wõimupiiri kuuluwad (§ 13), kui ka juhatusle nõuandwaks ajutiseks walitakse kongressi jaadikute hulgast üheks aastaks vähemalt 9-liikmeline nõukogu ühes tarwilise arwu ajemikkudega, kes nõukogu liikme lahkimisel tema ajemele astuwad. Nõukogu walib ihe enesele esimehe ja sekretäri ning nende abid.

§ 21. Nõukogu koosolekud kutsub kokku Resklliidu juhatus või $\frac{1}{2}$ nõukogu liikmeid tarwiduse järele. Nõukogu ajukoht on Tallinnas.

§ 22. Kutjed nõukogu liikmeile koosoleku aja- ja päewakorra äramääramisega jaadetakse juhatusle poolt vähemalt üks nädal enne koosoleku algust kätte.

§ 23. Nõukogu koosolekud on otjusewõimulikud, kui on koos vähemalt pooled nõukogu liikmed. Koosolekul tehakse otjused lihthälteenamusega, wälja arwatud liikmete wäljajätmine, milleks peab olema poolt vähemalt $\frac{2}{3}$ koosolewate liikmete hältearwust. Otjused üle seatakse kokku protokoll, millele vähemalt kolm nõukogu liiget alla kirjutawad.

§ 24. Nõukogu annab aru oma tegevusest kongressile.

3. Juhatus.

§ 25. Oma ja nõukogu otjused elluviimiseks ja Resklliidu tegevuse juhtimiseks walib kongress ihe aasta pääle vähemalt 5-liikmelise juhatusle ühes tarwilise arwu ajemikkudega, kes juhatusle liikmete lahkimisel nende ajemele astuwad.

§ 26. Juhatus on Resklliidu täidesaatev organ, kõigi Resklliidu waranduste üle walitseja ja jaaduslik esitaja, kes ajab Resklliidu asju põhikirja, kongressi ja nõukogu otjused ning kodutorra piirides. Juhatusle ajukoht on Tallinnas.

§ 27. Juhatus jagab ametid oma wahel järgmiselt: esimees, sekretär ja laekahoidja ja nende abid, kes esimeste püundumisel nende kohustusi täidawad.

§ 28. Juhatusse koosolekuid peetakse tarwiduse järele vähemalt kaks korda kuus. Koosolekud on otsuswõimulikud, kui neist osa wõtawad vähemalt pooled juhatusse liikmed. Koosolekul tehakse otsused lühthäälteenamisega ja kantakse protokoll, millele kõik koosolewad juhatusse liikmed alla kirjutawad.

§ 29. Juhatus on wastutaw oma tegevuse üle nõukogu ja kongressi ees. Witterahuldama tegevuse puhul on nõukogul õigus juhatusse liikmeid tagandada; tagandatud liikme asemel astub järgmine ajemik.

V. Rewisjonikomisjon.

§ 30. Kasja aruannete, raamatute, sisse tulekute ja wäljaminekute tõenduste, juhatusse tegevuse ja asjaajamise ees rewideerimiseks walib kongress oma liikmete hulgast, kel mingisuguseid kohustusi Reffliidu juhtimises ei ole, ühe aasta pääle vähemalt kolmeliikmelise rewisjonikomisjoni ja tarwilikul arwul ajemikke, kes lahkinud rewisjonikomisjoni liikme asemel astuwad.

§ 31. Rewisjonikomisjon annab aru oma tegevusest nõukogule ja kongressile.

VI. Toimkonnad.

§ 32. Mitmesuguste eriülesannete täitmiseks Reffliit võib asutada toimkondi, kelle liikmed walib see organ, kes toimkonna ellu kutsunud. Sama organ määrab ka kindlaks toimkonna ülesanded ja wõimupiirid.

§ 33. Toimkonnad waliwad ise enesele juhatusse. Oma tegevusest annawad nad aru sellele organile, kelle poolt nad loodi ja Reffliidu juhatusse selle nõudmise pääle.

§ 34. Toimkonnad wõiwad kutsuda asjatundjaid oma tööst osa wõtma ja endid täiendada koopteerimise teel, kui see õigus on antud neile ajutamise juures.

VII. Reffliidu liikwideerimine.

§ 35. Reffliidu tegevuse lõpetamise otsustab kongress $\frac{2}{3}$ häälteenamisega, mil puhul walitakse vähemalt kolmeliikmeline liikwideerimiskomisjon, kes wõtub juhatuselt wastu kõik waranduse ja raamatud, seab waranduse üle nimekirja koku, püüab rahuldada wõlajaldujaid, kui need olemas, ja annab aru oma tegevusest selleks kokukutsutud kongressile, kes siis järelejäädud waranduse määrab mõnele töölisorganisaatsioonile, kel samased sihid ja eesmärgid kui Reffliidulgi.

§ 36. Kongressi otsuse täitmise järele tekitab liikwideerimiskomisjon liikwideerimisest Reffliitu registreeriwale ajutisele ning kõigile liikmele.

Sotsiaalpoliitiline kuukiri

Töö ja Terwis

Wäljaandja: **Gestimaa Haigekassade Liit**
Toimetaja: **L. Johanson.**

„Töö ja Terwise“ ülesandeks on wõidelda tööliste waimlise seisukorra, tööolude ja töötingimiste, üldse sotsiaalsete olude parandamise eest, selleks toob „Töö ja Terwis“ selgitawaid kirjutusi töökaitse, tööliste kinnitamise, terwishoiu, hoolekande ning teiste töölis- ja sotsiaalküsimuste üle.

Tellimise hind: aastas 120 marka, pooles a. 60 marka, weerand a. 30 mkr., üksik nummer 10 mkr.

Tellimisi wõtawad wastu „Töö ja Terwise“ talitus — Tallinnas, Katari tän. 15, kõik Eesti haigekassad ja postiajutused.

Aruulutuste hinnad: 1 lht. 2000 mt., $\frac{1}{2}$ lht. 1000 mt., $\frac{1}{4}$ lht. 600 mt. ja $\frac{1}{8}$ lht. 300 mt. Teksti ees 50% kallim.

„Töö ja Terwise“ ümber koguwad kõik haigekassade osalised ja tööliised, kes iseteablikult elust osa wõtawad.

Et „Töö ja Terwis“ on praegu kõige enam loetaw töölisleht, siis on kasulik temas ka kuulutusi awalada.

Wäljaandja Üleestimaalise asutuste ning ettevõtete ametn. ja teenijate ühij. liidu esimees **Artur Puusep**.
Wastutaw toimetaja **Alma Ostra-Oinas**. Kirjastuse o.-ü. „Läht“ trükk, Tallinnas, S. Tartu mnt. 61.